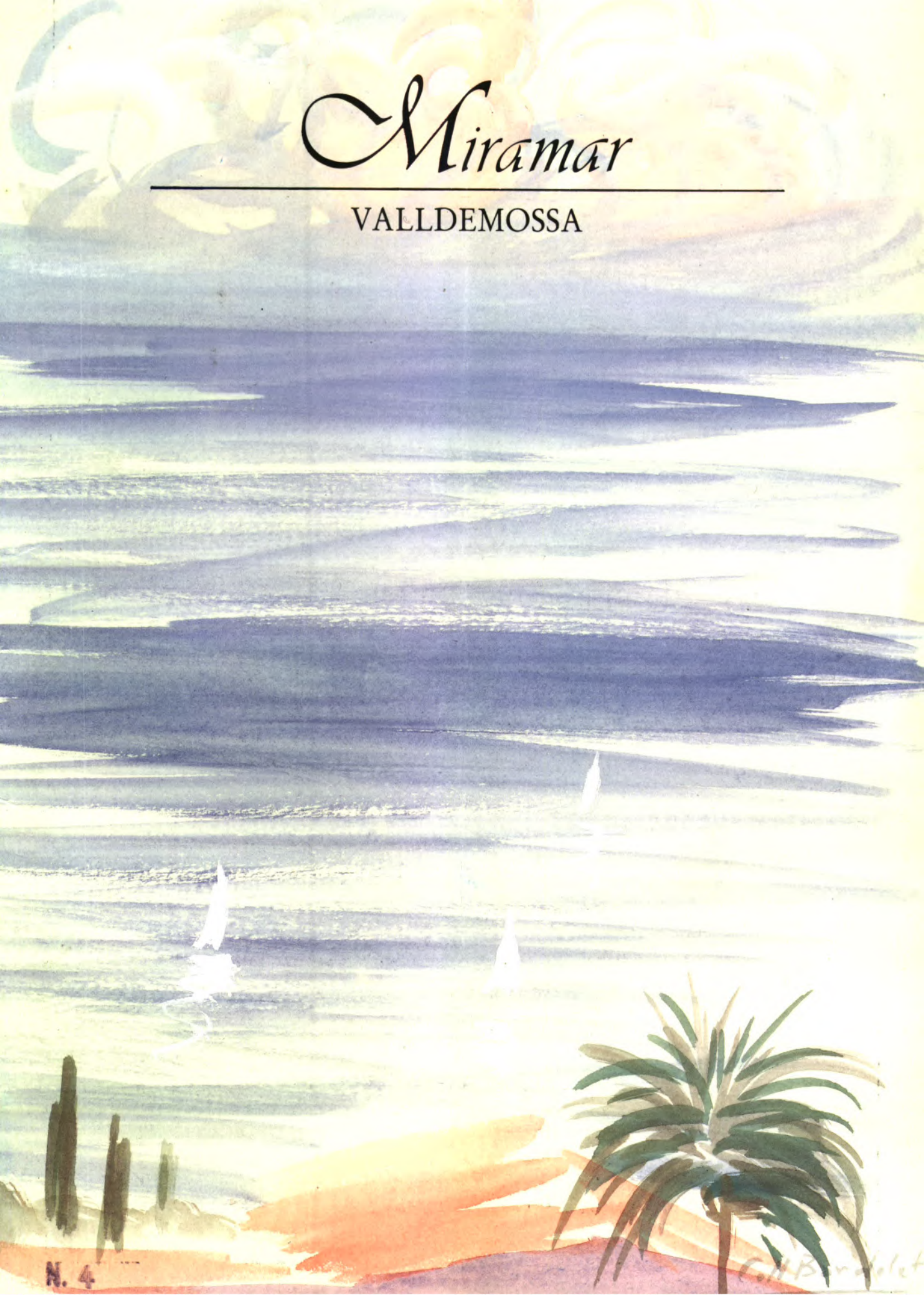

Miramar

VALLEDEMOSA

BANCA MARCH

C/ Chopin, 3
Telèfon: 612377
VALLEMOSSA

Tel. 61 25 20

SUPERMERCAT VALLEMOSSA

Marquès de Vivot, 5

Tel. 61 25 68 - Fax 61 23 12

REVISTA TRIMESTRAL

Nº 4 ANY 1

JUL-AGOST-SET

Miramar

DIRECCIÓMargalida Calafat i Torres
COORDINA

Antònia Serrano i Darder

EQUIP DE REDACCIÓAntònia Mª Calafat i Rivas

Nicolau S. Cañellas i Serrano

Rafael Estaràs i Estaràs

Miquel Joan i Salvà

Catalina Julià i Noguera

Jaume Moià i Villalonga

Llorenç Lladó i Calafat

Josep Lladó i Vila

Joan Carles Palos i Nadal

Benigne Palos i Vadell

Miquel Ripoll i Rullan

Antònia Serrano i Darder

Matilde Serrano i Darder

Pere Bru Serrano i Darder

Sebastià Trias i Mercant

Jaume Vila i Mulet

INFORMACIÓ MUNICIPAL

Margalida Ripoll i Colom

INFORMACIÓ ESPORTIVA

Bartomeu Torres i Morell

INFORMACIÓ MUSICAL

Jaume Capllonch Ferrà

DIBUIX I FOTOGRAFIA

Majo Calafat i Rivas

Toni Gelabert i Serrano

Margalí Lladó i Boscana

Josep Lladó i Vila

Antoni Muntaner i Bujosa

Josep Antoni Serrano i Darder

Pere Bru Serrano i Torres

Joan Tortella i Araque

ASSESSORAMENT LINGUISTICAntònia Mª Calafat i Rivas

Catalina Julià i Noguera

COL.LABOREN

Andreu Bestard i Mas

Xesca Cañellas i Serrano

EDITA

Obra Cultural Balear, Delegació de Valldemossa. C/ Constitució s/n. 07170 Valldemossa.

IMPRESSIÓ

Interior: Edicions Brins, Valldargent, 43 - Palma.

Portada: Taller Gràfic Ramón.

DIPOSIT LEGAL

PM 761-1989.

-.-

Els articles publicats a la revista, expressen únicament l'opinió dels seus autors.

La nostra revista celebra ja el seu primer aniversari. Teniu entre les vostres mans el cinquè número de la revista Miramar, la revista dels valldemossins, just un any després de la data en què aparagué el número 0.

Creim que ara és un bon moment per fer un primer balanç. I ens omple d'alegria veure que el resultat de la pesada ens és favorable, tant pel que fa a les fredes xifres: quasi tres-cents subscriptors -287-, cap pèrdua econòmica -encara que tampoc cap guany, ho hem de dir tot-, 32 planes a partir del número 2 -l'1 en tenia vint-i-vuit i el 0 en tenia vint-, com pel que fa a la magnífica acollida popular que hem tingut i a les bones crítiques que ens han arribat de dins i de fora del poble.

A aquests primers cinc números hem intentat d'acomplir els objectius que ens marcàrem en començar, objectius que restaren plasmats en l'Editorial del número 0 -lluïta per la cultura i la llengua pròpies, defensa del paisatge, divulgació dels fets del passat i present del nostre poble...-. Creim que, ara per ara, no ens hem separat del camí que ens vàrem marcar. Els objectius segueixen essent per a nosaltres els mateixos i, per coherència i per respecte cal als nostres lectors, encara que de vegades siguin font de petits conflictes, els hem d'anar complint.

Però res d'això seria possible sense la gent que ens ajuda, moltes vegades de forma desinteressada; hem d'agrair moltes coses a moltes persones i entitats. Per a elles són aquestes paraules.

Hem d'agrair als subscriptors la confiança que han posat en el nostre projecte. Ells són la base econòmica de la revista, juntament amb els particulars o empreses que mitjançant la publicitat ens ajuden a dur endavant la publicació. A tots moltes gràcies!

També hem d'expressar el nostre agraïment als col·laboradors que número rera número han ajudat amb els seus articles, dibuixos o fotografies a l'entreteniment i a l'elevació del nivell cultural del nostre poble.

Finalment, hem de regradar tots els valldemossins que amb el seu suport ens empenyen a continuar amb el projecte de la revista MIRAMAR de Valldemossa, que ha esdevingut ja de cara a l'exterior un nou signe d'identitat de la nostra vila, car la revista arriba a la Biblioteca Catalana de Frankfurt, a la de la ciutat d'Alguer -Sardenya- i a totes les biblioteques importants de Mallorca, a la Xarxa de Biblioteques de Mallorca del C.I.M., a les de l'Ajuntament de Palma, a la Biblioteca March, a la del Parlament, a la de Cura, a la de Lluç, a la de La Real,....

Comptam amb tots vosaltres per a continuar durant més anys i molts més números. Gràcies!

Agraïment: L'O.C.B. de Valldemossa agraeix al nostre entrançable amic, l'artista pintor Josep Coll i Bardolet, un dels primers fundadors de l'O.C.B., l'obsequi de la reproducció de la portada.

Editorial	1	Opinió	22
Col.laboracions	2	Informacions	23
Investigació	6	Música	26
Valldemossa	6	Llengua	27
La Vila	8	Esport	29
Entrevista	11	Excursionisme	30
La Vila	13	A la biblioteca hi ha	33
Ajuntament	14	Cinema	34
Església	14	Cuina	35
Enhorabona	14	Jardineria	35
Notícies	15	Passatemps	35
Marxa Jove!	19	Entreteniments	36

COL.LABORACIONS

Orígens i escuts dels llinatges de Valldemossa

Canyelles

Forma plural de canyella i part anterior de la cama sobre mateix de l'aresta anterior de la tibia, és també l'escorça aromàtica del canyeller.

Canyelles és el nom d'un municipi de Garraf al límit meridional de l'Alt Penedès d'uns 500 habitants.

Aquests llinatges, hom diu que provenen de Ramón Canellas que vingué a la conquesta de Mallorca amb el rei Jaume I.

Altres personatges de la història que portaren aquest nom fore: Vidal de Canyelles, eclesiàstic i jurista, parent i conseller de Jaume I, bisbe d'Osca (1236-1252) i amic de Sant Ramón de Penyafort, acompanyà el rei a la conquesta de València (1238) on aquest li donà diversos béns, i l'any 1244 consagrà l'Església de Xàtiva; degué morir poc després d'atorgar testament el 1252; Nicolau Canyelles, Bisbe de Bosa a Sardenya, i editor, el 1560 s'ordenà sacerdot i crea a Càller la primera impremta estable de Sardenya; Jaume Canyellas fou

CANELLAS

jurat de la ciutat i regne de Mallorca l'any 1387 i l'any 1381 havia estat claver de la part forana en unió de Jordi Brondo.

Hi va haver el segle passat una casa d'aquest llinatge a la vila de Muro, i una altra a Santa Maria, essent el seu representant el senyor Antoni Maria Cañellas.

Escut: Tres canyes verdes estretes per una mà dreta sense bras del seu color natural en camp de plata.

Trias

Trias, tries: Ve del llatí "trichila" que és un tancat fet de fullatge i brancam sos-

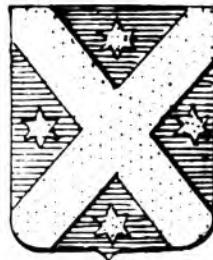
tingut per pals ficats en terra. Es un llinatge bastant estès als Països Catalans.

Tenim coneixement que un d'aquesta família va venir a la conquesta de Mallorca amb la gent del vescomte de Bearn, que al mateix temps li va donar una heretat a Esporles com a premi pels seus serveis i que fins a l'actualitat posseeixen els seus descendents (1) també li atorgà una altre heretat en el terme de Canarosa. Del privilegi de franquícia atorgat a aquest Trias pels seus grans mèrits envers la conquesta es va mantenir fins l'any 1718 en que el Decret de Nova Planta va acabar amb molts dels nostres furs.

Com a persones il·lustres que portaren i porten aquest llinatge tenim Josep Trias i Capó, polític i advocat, que nasqué a Ciutat l'any 1790 i fou el principal organitzador del partit progressista a les Illes i Governador Civil en 1840-43 i en 1854-56. Diputat a les corts en 1846-50, aconseguí d'ésser molt respectat per les tendències progressistes illenques.

Pere Vicens Trias: Botànic, a la seva possessió d'Es Coll d'Esporles va crear un verdader jardí botànic, quan el botànic francès Mr. Gambessédes vingué a Mallorca (1825) visità "Es Coll" i va batejar una planta amb el nom del Senyor Trias (*Hieracium Triassi*), planta que serveix per aclarir la vista, nova espècie encara sense nom. Pere Vicens Trias introduí a Mallorca els moniatos i fou el primer que va fer empelts d'alzina dolça, amb motiu d'això Gambessédes va dir a una conferència feta a l'illa "vosaltres heu dominat els boscos".

Una personalitat dels nostres dies que porta aquest llinatge és el nostre benvolgut amic i membre de l'OCB

TRIAS

Sebastià Trias Mercant, Rector de la Maioricensis Schola Lul·lística, doctor en filosofia, i ex-professor de la Universitat de Barcelona, és catedràtic de Filosofia a l'I.B. Ramón Llull i professor-tutor d'Antropologia de la U.N.E.D. a Balears, membre de l'Institut d'Antropologia de Barcelona, de la Societat Catalana de Filosofia, de la Sociedad Española de

profesores de Filosofia de Instituto, ha participat a diversos congressos, a publicat diversos llibres i una gran quantitat d'articles sobre filosofia i antropologia. L'any 1989 va participar amb l'obra col·lectiva del "Diccionario temático de Antropología".

Escut: En camp blau una aspa d'or i a cada un dels forats formats per la mateixa, un estel del mateix metal.

(1). Per mor de la gran informació que tenim d'aquest llinatge, posteriorment publicarem una més extensa informació.

Miquel Ripoll

Família Mas de Son Galceran

Per la bona memòria
de la meva mare
Joana Anna Mas Frau
de Son Brondo.

La finca coneguda com a Son Galceran de Valldemossa, situada vora la carretera que de dita vila condueix a Deià, és una de les més agradables de la contrada. De davant les cases es domina un ample panorama amb la mar en extensa visió. Està prop de Miramar i per una banda té el corer enlairat on hi ha l'ermita, tan visitada pels que desitgen veure l'encant d'aquells indrets de la nostra terra.

Del nom d'aquesta finca diu el llibre "Llinatges Catalans", del senyor Moll, que era paraula de baptisme en temps passats, que és d'origen germànic i que procedeix de "Gauzhramn", que significa "Corb de Gaut". Gaut és el nom de la divinitat germànica. Per tant, podem estar segurs que la finca va pertànyer a un personatge de nom Galceran. Al segle passat, l'any 1875, l'adquirí l'Arxiduc Lluís Salvador, al senyor Perico Sampol, d'Alaró. El dit

senyor, amb el que li donà el príncep, que ja tenia Miramar, pogué comprar l'Alcadena del terme alaroner.

La família Mas ja era arrendatària de Son Galceran a finals del segle XVIII. Eren naturals de Valldemossa, i probablement successors dels Mas de la Torre, antics personatges que posseïren extenses possessions no lluny de Son Galceran. El primer fou Miquel Mas, casat amb Joana Anna Mercant. Després, el seu fill Feliu Mas Mercant, que contragué núpcies amb Joana Anna Ferrà Salvà, els quals foren pares de tres fills: Miquel, Joan i Antoni Feliu, i de quatre filles: Joana Anna, Caterina, Margalida i Francesca. Nasqueren a Son Galceran, foren molt respectuosos amb els seus progenitors. El pare era home de bona autoritat i els inculcà parlar amb respecte i obrar amb seriositat. De les filles, Francesca es va casar amb un jove, de

llinatge Calafat, de la possessió de Son Flor, vora Ciutat. Aquest matrimoni tingué descendència: Feliu, Joana Anna i Francesca, els quals donaren lloc a altres descendents. Anaren a viure a Valldemossa on posaren una botiga de comestibles, que més tard traslladaren al carrer Nou on prengué el nom de Can Flor i arribà a ésser la principal del poble.

Dels fills del matrimoni Mas-Ferrà, Miquel, Joan i Antoni Feliu, el més destacat fou Joan. Tots aprengueren a llegir i escriure anant cada dia ja des de ben joves a l'ermita. Aleshores era el superior l'ermità Bernat, natural de Santa Eugènia, home de molt de respecte, lletraferit, tenia fama de saber donar bons consells i bona direcció als qui el consultaven. Era considerat un home de recte judici. Morí en olor de santitat.

En Joan, fill dels amos de

Son Galceran, es féu molt amic del dit religiós, i quan ja fou jove de bon ésser, l'ermità Bernat li donà l'encàrrec d'ésser el guardià dels doblers de la comunitat. Els ermitants solament podien tenir a l'ermita la quantitat necessària per a les seves despeses. El que sobrava era custodiat a Son Galceran. Els religiosos semblaven blat i collien olives de les seves terres. Les tretes, si els sobrava les contaven a Joan, el qual també els duia els comptes. Es donà la circumstància que quan tingué més de 30 anys, el seu pare li digué: "Joan, he arrendat una possessió per a tu. Falta que et casis i aniràs a treballar allà". Quedà molt sorprés, i demanà al pare: "Quina és tal possessió?" Li respongué: "Son Brondo". Joan quedà molt satisfet i començà a cercar l'al.lota que li convenia. De Valldemossa cap no li paregué bona per ésser madona de Son Brondo. Resolgué anar a la festa de Sant Marçal, de Marratxí, que tenia fama que hi acudien els amos de les possessions, del terme i de fora del terme, amb les seves famílies. El 30 de juliol, festa del Sant, hi va anar, muntat dalt un ase trotador, segons deien el millor de l'illa. Després d'oïda la missa, anà a besar els peus del Sant, demanant-li bon ull per triar la que li convenia per esposa. Anà seguidament a veure les corregudes on acudien els millors i més anomenats de Mallorca, una de les millors joies era guanyar el primer premi, el qui ho feia era el campió mallorquí d'aquell temps. Anant i venint, mirava les fadrines. A la fi en vegé una de bones formes i atractiva en el parlar. S'hi acostà i li demanà per acompanyar-la, ella obtingué permís dels seus pares i Joan va fer, amb modestia, tot el que va saber. Quedaren que el diumenge vinent aniria a la possessió dels pares de Prudència Frau Munar, com es deia l'al.lota, que era Son Guillerm, veïna

L'amo en Joan Mas i Ferrà.
(Fot.: Bestard)

de Son Nebot del terme marratxiner. Festejaren uns pocs mesos i la fi concertaren el matrimoni. En Joan desitjava casar-se a l'ermita. Agradà als pares de la núvia, que coneixien el paratge. Tot satisfet, Joan pujà a l'ermita a demanar-ho. L'ermità Bernat li respongué: "L'amo en Joan, em posau en un compromís, perquè mai no s'ha fet cap casament a cap de les ermites mallorquines, però, aniré a parlar amb el Bisbe i veurem què em dirà". El prelat digué que no hi havia inconvenient, però per evitar comentaris que ell anomenaria el sacerdot, el qual triaria el temple o capella que volgués. El nuvi, d'acord amb el capellà designat, trià l'Ermita. Els familiars de Son Guillern amb la núvia anaren amb carretelles i carros a l'ermita de Valldemossa, on ja els esperaven el nuvi, els seus familiars i amics i el sacerdot, el qual celebrà la missa i donà la benedicció als nuvis. S'a-

cabava de fer el primer matrimoni a l'ermita, era l'any 1869.

Se'n parlà llargament i poc temps després es féu una altra cerimònia matrimonial. Se'n seguiren celebrant i l'ermita es féu més popular.

Actualment ja no se n'efectuen, per disposició dels mateixos ermitants.

Iots davallaren a Son Galceran i es féu un bon dinar. La novella parella quedà uns dies a Son Galceran, perquè en aquells dies no feien viatges de nuvis. Anaren a saludar l'ermità Bernat, i a visitar la parròquia valldemossina i la Cartoixa. Després es dirigiren a Son Brondo a començar els treballs d'ordenar i preparar tot quant és necessari per al maneig de la possessió que Joan i la seva esposa acabaven d'estrenar. El pare d'ell havia firmat arrendament per sis anys i tot va anar sense problemes greus. Tingueren un fill, Feliu, i dues filles, Joana Anna i Magdalena. En acabar els sis anys, firmaren per altres sis i a son termini altra vegada per igual temps. En total hi estaren devuit anys. El resultat no fou satisfactori perquè va coincidir amb temporades de sequera. El fill Feliu no es casà, i posà un negoci al Pont d'Inca de transport de viatgers i mercaderia entre el dit poble i la ciutat, que li anà bé. La filla Joana Anna es casà amb Pere Bestard Canyelles, comerciant de Santa Maria del Camí, i tingueren tres fills. El primer solament visqué 28 mesos. El segon i el tercer encara viuen i els seus noms són Andreu i Joan Bestard Mas. La segona filla, na Magdalena contragué núpries amb Jaume Calafat i tingué un fill, Macià Calafat i Mas. Tots es casaren i tingueren descendència, però ja no portaren el llinatge Mas. Amb aquestes darreres natalitats ha acabat el cognom dels Massos de Son Galceran.

Andreu Bestard Mas

El Pancaritat

En Joan avui s'ha despertat ben prest, sap que serà un dia especial, més alegre, ple de jocs i rialles.

Avui és el "Diumenge de l'Angel" i els seus pares el duran a S'Ermita a celebrar el Pancaritat. En Joan ja fa dos anys que espera amb il·lusió aquest dia, ell no sap que aquesta festa no és res nou, a principis de segle ja era un dia diferent.

En Pep Ripoll de Son Niu ho sap bé. Quan tot va començar ell era un escolanet xalest de deu o onze anys, i ara recordarà la història, tornarà endarrere per contar-li a en Joan.

A principis de segle arribà un rector banyalbufarí a Valldemossa. El rector Tomàs volia alegrar la vida del poble, ell sabia que per als petits i no tan petits les festes de l'església eren l'única excusa per divertir-se, juntar-se i acostar-se uns als altres. Va decidir, doncs, començar la Festa de Pancaritat.

Els primers anys els valldemossins pujaven els seus infants als carretons i partien cap a Sa Font Coberta o Miramar. Allà el rector donava una ensaïmada a cada infant.

Ensaïmades que son pare d'en Pep se'n cuidava de pujar amb el seu carretó.

Passats els anys, el rector, Joan Mir i Pol, va seguir endavant amb la tradició iniciada pel banyalbufarí. Ara es començava la festa amb un ofici a Miramar.

Més endavant en lloc d'ensaïmada, el rector donava un panet amb xocolata de neu (xocolata blanca) i la festa va esdevenir tot un romiatge. Els anys difícils que vengué-

ren amb la guerra varen fer oblidar el costum del panet i la xocolata. Amb els anys, la festa va decaure fins que es va perdre. Així i tot, en Pep de Son Niu, continua recordant amb il·lusió i encara fa la mitja quan li parlen de pujar a S'Ermita el Diumenge de l'Angel.

Ara, per sort, fa dos anys que l'Obra Cultural Balear l'ha recuperada.

Xesca Cañellas

(Dib.: Vicenç Calafell Calafat)

amb el suport de

CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"

Malalties i remeis

Bony

Bony: Protuberància produïda a una superfície que normalment hauria d'ésser llisa.

La medicina popular tenia remei per a tot, no sempre eficaç, però, calia provar tot quant tenien al seu abast per tal de curar-se.

A més de receptes en forma de tisanes, cataplasmes, untures, etc. hi havia el recurs de les oracions amb propietats curatives.

Avui, sortosament, tenim els avanços de la investigació i no necessitam emprar els mateixos remeis que els nostres avantpassats, malgrat això, és curiós saber com ho feien abans, per tal de guarir-se dels seus mals.

Hem pogut trobar receptes per curar els bony, com podeu veure són diverses.

Oració

Bony dat,
mal vist,
sigues curat
com les cinc llagues
de Jesucrist.

(Dib.: Toni Gelabert)

Cataplasmes

- Per a fer madurar els bony, és bona una cataplasma de cargols bovers picats dins un morter amb excrements verds.

- Es passa una coca de segó, tendrums, malves, vi i mollera roquera. Tot barrejat s'aplica al bony.

- Es bull coca bamba amb llet i es posa ben calenta damunt el bony. (Antònia Darder de Valldemossa).

--UNTURA

- Fregir un dragó o una sargentana amb oli verjo, amb ell untar-se el bony.

--ALTRES

- Posar una clau freda damunt el bony.

- Estopejar el bony amb aigua fresca.

- A Lluçmajor creien que els qui patien de bony se n'anaven a banyar a la mar per tal de llevar-se'ls; per això, molta gent no volia entrar dins la mar: Tenien por d'aplegar els bony que els altres hi havien deixat!

De tota manera, actualment els bony no estan molt de moda, però si qualche vegada us queixau dient: "Caldera vella, bony o forat", ben segur us contestaran: "Caldera vella, bony i forat !".

Matilde Serrano i Darder

VALLDEMOSSA DINS LA MEMÒRIA DEL TEMPS

Miramar (4)

El Miramar de fra Castanyeda

Després de Caldentey i de Prats, Miramar passà a propietat del canonge i inquisidor Nicolau Montanyans i Bernard. Aquest, que posseïa la finca per cessió reial, des de 1519, suplicà a Antoni Castanyeda, que vivia dins una cisterna de Sa Torre, que s'encarregàs de l'església de Trinitat.

Antoni Castanyeda, natural de Valladolid i capità de l'exèrcit de Carles V, decebut de la vida, s'havia retirat a Valldemossa, i a Miramar després d'ésser ordenat sacerdot en 1547. Fou director

espiritual de la jove Catalina Tomàs i del cèlebre jesuïta Jeroni Nadal, aquest, en el Chronicon (1546), ens ofereix el retrat de Castanyeda, que traduint a continuació:

"Fra Antoni, ermità i anacoreta, vivia primerament a una cova; després, a una cisterna, i, per últim, a la casa i a la finca de Trinitat. Havia rebut de Déu el gran do de l'oració, no el d'ésser religiós, doncs, per dues vegades abandonà l'hàbit franciscà... Gustosament jo tractava amb ell sobre l'oració i sobre coses espirituals". Per

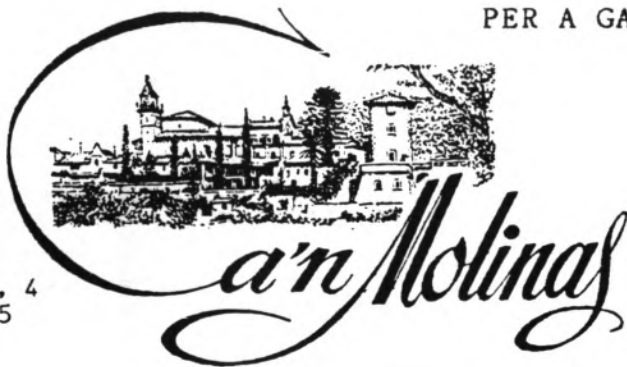
això, em vaig "retirar a la casa de Trinitat i poder parlar més fàcilment amb aquell ermità; ja que ell habitava en un lloc veïnat, dins una cisterna". Castanyeda va morir a Miramar i fou enterrat a l'església de Trinitat. El seu testament, traduït del llatí, diu així:

"En el dia 1 de setembre de l'any 1569... Jo, fra Antoni de Castanyeda, sacerdot i ermità, conservador de la casa o església o monestir de la Sma. Trinitat també dit de Miramar, situat a la parròquia de Valldemossa, afectat

per una malaltia de la qual tem morir... faig i ordén el testament en el qual elegeixo marmessor i executor del meu testament... el Rd fra Domingo de Larez, també eremita del dit monestir... I primerament, encomanant la meva ànima, elegeixo sepultura per al meu cadàver en la dita església de la Trinitat. Llego i orden celebrar en remissió dels meus pecats 50 misses a l'instant de la meva mort, per a les quals deix la caritat acostumada. Llego per bona amor a Bartomeu Morey, familiar de la dita casa de la Sma. Trinitat 10 lliures moneda de Mallorca. Llego per bona amor a Joan Rubert, també familiar de la dita casa, 10 lliures. Llego a Joanna, donzella, filla de Melsior Mas, talaier del pont de la parròquia de Valldemossa, 10 lliures, que li seran donades amb motiu del seu matrimoni. Llego a Joanna, donzella, filla de

Bartomeu Rubert, també talaier de dita parròquia, que li seran entregades amb motiu del seu matrimoni, 5 lliures. Llego a Bartomeva Mas, donzella, orfa, filla de Maties Mas, de dita parròquia, 5 lliures, que li seran donades amb motiu del seu matrimoni. Institueixo i faig hereu universal el dit venerable fra Domingo de Larez, ermità del dit monestir. Els testimonis són: Magnífic Hug Berard, jove, J.V.D. advocat fiscal; honor Joan Alcover, mercader; Joan Verger, fill de Joan Verger; Joan Rullan; Galceran Mas; Pere Farrà, fill de Joan Farrà; Jaume Rullan, major de la dita parròquia de Valldemossa, i jo Pere Fiol notari públic... qui... vaig rebre dit testament en el dit monestir. Morí el dia 4 d'octubre de 1583".

Sebastià Trias Mercant

PER A GATONS I COSES FINES
NO HI HA COM
CA'N MOLINAS

Carrer de la Rosa, 4
Via Blanquerna, 15
VALLDEMOSSA

Tel. 61 21 56
Tel. 61 22 47

**BANC DE
CREDIT BALEAR**

Es Crèdit

Recordant la canonització de la Beata

De com foren les pelegrinacions que va fer el nostre poble per honrar a la seva germana major

Per als mallorquins, l'any 1930 va ésser un any de pelegrinacions. Valldemossa en va iniciar el llarg seguit organitzant el dia 9 de març una multitudinària davallada a Ciutat per tal de retre homenatge a la seva filla predilecta, la Beata, amb motiu de la seva canonització.

Dies abans, la premsa, tot i anunciant la pelegrinació, donava les pautes a seguir. Convidava els valldemossins no residents al seu poble nadiu: clergat, seminaristes, monges i seglars, a l'ofici a Santa Magdalena, però, pregava que, per caritat, no ocupassin els seients, sinó que fossin per als pelegrins que arribarien cansats del llarg camí, així es va complir. A l'església els esperaven drets i els bancs estigueren a disposició dels qui arribaven a peu. Entre els seminaristes hi havia Bru Morey i Guillem Fiol, el qual llufa la beca i la faixa blava de seminarista recentment estrenada, i recorda encara la il·lusió que sentia de portar-la en aquella solemne ocasió.

La jornada va començar a les 5 del matí amb una missa a la parròquia valldemossina i tot seguit, més de 700 pelegrins partiren a peu a Ciutat cantant Sor Tomaseta. Ens han contat que hi arribaren en dues hores i mitja.

A les 8,30, més de 300 valldemossins sortiren de la vila amb autocars i camions per tal de trobar-se amb els qui havien partit a peu, al punt de concentració i sortida de la processó, que era la plaça de la Conquesta, a les 9,30.

El poble va restar gairebé buit, sols varen quedar els malalts, els impeditos, els més vells i les persones imprescindibles per cuidar-los. La Guàrdia Civil feia rondes vigilants el poble desert.

Les obreries de la parrò-

(Fot.: D. Durán)

quia varen voler dur a Ciutat les 7 monumentals banderes que en les grans solemnitats es posaven, una a cada columna de les capelles. Com que eren molt grosses i feixugues les varen transportar desfetes amb un camió fins a Ciutat, on varen ésser muntades i emprades a la processó.

La Guàrdia Municipal i dues banderes de la Beata, propietat de la senyora de Son Niu de Dalt, Benvinguda Oliver, i que després varen passar a ésser de la família Ripoll de Son Niu, obrien l'emotiva processó. Seguien tres nines: la Beateta de monja era Maria Pons i els dos angelets eren Catalina Colom i Francisca Calafat; l'estendard de la Beata; les autoritats; el batlle Feliu Calafat, Bartomeu Capllonch...; el clergat presidit pel rector Joan Mir; els ermitants; les monges de la Puresa i Franciscanes; una comissió formada, entre d'altres personalitats, pel comte d'Alba Real del Tajo, Juan Cilimingras, Tomàs Muntaner, Juan Sureda...; la banda de música de la Creu Roja i tots els valldemossins en fila de

quatre. Els homes portaven ciris encesos i les dones duïen els infants a braços, si eren massa petits per a caminar; hi havia gent de tota edat, des d'infants de pit fins a vells de més de vuitanta anys.

Pels carrers de Sant Miquel els Oms, la Rambla i Jardí Botànic va arribar la comitiva a Santa Magdalena on es va celebrar un solemne ofici. Varen ésser els oficiants Mn. Antoni Rosselló, el diaca Joaquim Marqués i el sub-diacon Pere Lladó. Els assistents varen cantar la missa d'Àngels dirigits pel vicari Baltasar Pinya i el sermó el va fer Mn. Vicent Queralt.

L'ofici va comptar amb la presència de nombroses personalitats civils i religioses. Cal destacar: el governador, Constantino Vázquez; de l'Ajuntament de Ciutat, el batlle Rafael Cortès, el secretari Rosselló i Cazador, i la totalitat dels regidors; el Vicari Capítular, Mn. Jaume Homar i una àmplia representació del clergat mallorquí.

Va ésser molt emotiva la desfílada per davant la tomba

de la Beata, que va durar més de tres quarts d'hora, mentre tothom cantava "Sor Thomasetta on sou..."

BIBLIOGRAFIA

"La flor de Valldemossa". R. P. Antonio Tomàs SS. CC. "Correo de Mallorca". Any 1930

AGRATIMENTS

A Josep Ripoll, Bru Morey, Guillem Fiol, Jaume Calafat i Pedro Mas, per la informació que ens han donat i la qual ens ha ajudat a fer aquest capítol.

A Catalina Colom i a Josep Ripoll per les fotografies que ens han proporcionat.

Miquel Joan
Antònia Serrano

(Fot.: D. Durán)

La ruta del Cister Poblet

Continuant la Ruta del Cister, i deixant per a aquest darrer capítol el monestir més important, ens trobam en aquest moment al monestir de Santa Maria de Poblet.

El monestir es troba a la Conca del Barberà ben a prop de la localitat de l'Espluga de Francolí.

Fou fundat per Ramón Berenguer IV, comte de Barcelona i príncep d'Aragó que oferí als monjos cistercencs de l'abadia de Fontfroide (França) una bona extensió de terres.

A Poblet hi són enterrats vuit dels grans reis de la corona catalano-aragonesa entre els quals destaquen: Jaume I, Pere el Cerimoniós, i Alfons el Magnànim. Per aquest fet es considera el monestir com un símbol de la catalanitat i una joia històrica d'immensurable valor.

Malgrat el seu gran valor històric, Poblet a sofert en les seves pedres èpoques molt dures que mai no es podran

oblidar. Durant set-cents anys els frares hi estigueren fins que el fatídic 1.835 amb la famosa llei de Mendizàbal foren obligats a abandonar l'abadia.

Després de la partida dels frares, Poblet fou salvatgement saquejat i profanat. Els incendis i el pillatge van destruir en pocs dies l'obra que havia costat tant construir.

L'any 1930 començaren les tasques de reconstrucció del monestir, per tal motiu fou creat un patronat d'Amics de Poblet que tenen com a principal objectiu tornar aquest monestir al lloc que li pertoca com a monument històric. Cal dir que aquestes tasques de reconstrucció són prou visibles encara que en queden moltes per acabar.

A poc a poc ha anat canviant la cara de la moneda: primer es començà amb la reconstrucció i posteriorment l'any 1940 arribaren a Poblet monjos cistercencs que venien

a ressuscitar la vida monàstica i a restaurar tot el que havien deixat l'any 1835.

Entrar al monestir és com entrar a un altre món, molt allunyat del que estam acostumats a viure. Ens trobam primerament amb la Porteria, vivenda del porter, que més que una casa ens recorda la torre d'entrada d'una fortalesa. Aquesta torre és presidida per una estàtua de la Mare de Déu.

Deixant la porteria, a mà dreta ens trobam amb la capella de Sant Jordi que és una petita esglèsia bastida per ordre d'Alfons V, el Magnànim en acció de gràcies per la presa de Nàpols.

Es de totes maneres la Porta Daurada el vertader inici del monestir com a edifici. Aquesta porta fou acabada el segle XV amb motiu de la visita dels Reis Catòlics al monestir.

Una bella porta romànica dona accés al Claustre. Com sempre, el claustre és el

centre de totes les dependències principals del monestir.

A les parts superiors de les parets que envolten el claustre es veuen les tombes de les famílies nobles de la comarca que tingueren el privilegi de ser enterrades a Poblet. Es creu que un bon nombre d'aquestes tombes encara conserven les restes d'aquells cossos, però amb prou seguretat foren profanades.

El claustre té dos corredors dedicats a la lectura i els altres dos donen l'entrada als dormitoris. Cada frare feia la seva feina a aquests corredors i deixava la feina inacabada per a que els seus successors la continuassin.

L'estil és romànic de transició al gòtic, cal remarcar la bellesa dels capitells amb decoració vegetal.

La primera dependència que hom pot visitar al Claustre és la cuina. Actualment és sensiblement més reduïda en relació a la primitiva. A aquesta cuina encara es poden contemplar els forns de pedra per a les calderes.

Com és ben normal, a continuació de la cuina ens trobam amb el menjador on vérem un altar, destacant especialment en aquesta dependència un formós faristol emprat pel frare lector. Com és evident, la lectura tenia com a objectiu que els frares estiguessin en silenci els temps de les menjades.

Just devora el menjador es pot contemplar el calefactor que, com el seu nom indica, era la sala on els frares s'escalfaven els dies més durs de l'hivern. És una sala petita on els frares podien fer feina a la vora del foc.

Hom no pot imaginar un monestir de la categoria de Poblet sense identificar-hi una biblioteca. La biblioteca de Poblet és realment impressionant. Aquesta biblioteca està especialitzada en temes d'història. Atenent a la importància i valor d'aquesta biblio-

(Fot.: A. S. D.)

teca, és bo de veure que no s'hi pot entrar així com així, qui vol consultar la documentació de Poblet ho ha de fer per un fi concret i amb un permís per a fer un determinat estudi: actualment s'ha començat l'estudi d'un registre informàtic de la documentació que conté. Un apartat molt important dins la biblioteca és l'escriptorium on cada frare tenia una feina ben concreta: fer la tinta, enquadrar... De Poblet han sortit textos originals, còpies, documents reials... El document més antic d'aquesta biblioteca és la transcripció de Poblet.

A continuació de la biblioteca trobam la Sala Capitular on s'imposaven les normes de convivència del monestir. Aquesta dependència és una mostra del gòtic cistercenc amb decoració de palmeres.

L'església del monestir té forma de creu llatina. Es compona de tres naus, del creuer, de l'absis i de set capelles. En aquesta església destaca l'altar major tot fet d'una pedra; malgrat les profanacions que ha sofert

Poblet, aquesta és la mateixa pedra de l'altar primitiu de temps passats. L'església del monestir de Poblet és coneguda principalment perquè guarda les despulles de molts de reis de la corona de Catalunya-Aragó; efectivament, el creuer de l'església és travessat per dos arcs que serveixen de base a les tombes dels reis Alfons el Cast i Violant de Bar, Joan I i Marta d'Armanyac, Joan II i Joana Enríquez, Pere el Cerimoniós i les tres esposes Maria de Navarra, Elionor de Portugal i Elionor de Sicília, i Ferran I d'Antequera, sense oblidar, Jaume I el Conqueridor i el Rei Martí l'Humà tan relacionat amb la Cartoixa de Valldemossa. Es conta que l'edificació d'aquestes tombes provocà entre fidels i no fidels una autèntica lluita ideològica

Des de l'església i per una escala que es troba al costat de l'evangeli es pot pujar al dormitori dels frares, una sala d'estil gòtic, sostinguda per dinou arcs ogivals. Una doble filera de finestres dóna claror a aquesta sala. El primitiu dormitori era col·lectiu, actualment es fan servir dormitoris individuals.

Del dormitori sortim a un terrat des d'on es poden contemplar quatre campanars: un d'estil romànic, el cimbori gòtic, el campanar principal i finalment el campanar barroc. A les pedres de les parets d'aquest terrat encara es poden observar els símbols emprats pels mestres d'obra i dels picapedrers per a rubricar les seves feines.

Ja per acabar amb la visita poguérem contemplar el Palau del Rei Martí, construït l'any 1397. Aquest palau avui conserva el museu de Poblet.

No ens podem acomiadar de Poblet sense fer referència a la llegenda que dóna peu al seu nom.

Hi havia una vegada, cap a mitjan segle XII un rei moro anomenat Almira-Almoninís, prop del seu castell hi havia un home que s'havia retirat a

fer penitència ja que estava desenganyat del món. Aquest bon home es deia Poblet.

El rei moro, assabentat de la vida que feia l'ermità Poblet, va anar a conèixer-lo; després de parlar llargament, va veure que l'ermità Poblet era un home d'una gran fe i sentí el desig que aquella fe fos per a Al.là, el deu musulmà.

Per aconseguir tal objectiu el rei va fer venir savis musulmans per fer-lo convertir a la religió d'Al.là però tots els intents foren infructuosos.

Enfadat el rei moro de no aconseguir res positiu ordenà que tancassin l'ermità Poblet a la masmorra més humida i més fosca dels soterranis del seu castell. L'endemà, quan els guardians van baixar no el van trobar enlloc, l'ermità

Poblet havia desaparegut.

Després de cercar molt, trobaren l'ermità Poblet a la seva cova fent penitència. Els soldats van tornar a empresonar-lo amb cadenes als peus. L'endemà també havia desaparegut.

Quan els guardians el van anar a cercar a la cova, l'ermità els digué somrient: "Altra vegada cap a dalt?". El rei li digué a Poblet que si aconseguia una altra vegada desaparèixer de la mateixa manera que ho havia fet les dues anteriors, creuria en els miracles del seu Déu, i a més, respectaria la vida de l'ermità i li donaria terres on poder viure. A tal proposta l'ermità Poblet contestà que sa compliria la voluntat de Déu. Els soldats portaren altre cop al calabós l'ermità

Poblet i el lligaren amb cadenes de mans i peus. Evidentment, l'endemà havia desaparegut de la masmorra.

Davant aquest fet, el rei acomplí la seva promesa i va fer-li donació de les terres que s'anomenen l'hort de Poblet. Al cap d'un temps, dos o tres homes s'ajuntaren a l'ermità Poblet.

Quan Ramon Berenguer IV expulsà els moros de Catalunya va trobar-se amb aquells ermitants que vivien tranquil·lament enmig de moros. Un cop els moros foren vençuts, el comte de Barcelona va voler que l'hort de Poblet és convertís en un monestir que dugués el nom d'aquell bon home, Poblet.

Margalida Calafat i Torres

ENTREVISTA

Antònia Maria Calafat i Rivas

Margalida Lladó Lladó

Margalida Lladó Lladó -na Margalida de Can Jordi- és una persona molt coneguda a Valldemossa per la seva activitat de glosadora, i prest ho serà encara més, ja que l'Associació d'Amics de la Glosa li lliurarà un diploma que l'acreditarà com a sòcia d'honor de la dita entitat, per la seva qualitat de glosadora de més de setanta anys.

P- Margalida, qui eren els vostres pares?

R- Jordi Lladó Juan, des Cós i Magdalena Lladó Vila, de cana Bet.

P- Com va ésser que vàreu néixer? Va venir la comara a casa vostra?

R- Ma mare sempre em deia que jo vaig néixer vestida, embolicada amb un tel; deien que aquest tel era bo per als mariners, perquè no tenguessin cap contrarietat a la mar.

P- Vàreu anar a escola?

R- Això, jo hi vaig anar molts d'anys, a les franciscanes.

P- I què us ensenyaren?

R- De tot, de llegir, d'escriure i cantar... De cosir no, cosir

Na Margalida de "Can Jordi", fa molts d'anys, amb en "Mariano".

vaig anar a una brodadora. Però a mi m'agradava anar amb en Mariano, amb l'ase, i amb la somera, na Remedios.

P- Què teníeu, un carretó?

R- Un carretó. I una vegada anant a l'ermita l'ase va caure i jo feia fer via a un capellà, i quan va arribar l'ase estava bo i es va posar a menjar.

P- Quan éreu nina, a què jugàveu?

R- Jugàvem a tocar bauleta, fermàvem una cordellina a la baula i ens amagàvem darrera un carro i un dia en Cruet va agafar la cordellina i va venir cap a nosaltres i nosaltres ens posàrem a córrer i ens tiràrem dins un femeret, mira com vàrem sortir! I a les monges..., anàvem al mes de Maria i els posàvem un mocadoret davall i llavors s'asseien elles, i quan les teníem assegudes estiràvem el mocador; perquè n'hi havia una que ens pegava amb la

mà plana i ens feia mal...

P- I quan éreu jove, com us divertíeu?

R- Anàvem a ballar a ca na Benvinguda.

P- Ball de bot o d'aferrat?

R- D'aferrat. Teníem un fonògraf. Passàvem la vetllada allà, i llavors anàvem a jeure.

P- I fèieu comèdies també per a divertir-vos?

R- Sí, de comèdies en fèiem moltes. En vàrem fer una quan va acabar la guerra i ens varen donar una capsa de bombons, que llavors no n'hi havia.

P- I abans de la guerra també en deguéreu fer...

R- Sí, ... A ca les monges.

P- I enlloc més?

R- No, en vàrem fer una al cine per a la guerra, per enviar doblers als soldats. Jo era la Carbonera, i n'hi hagué de rialles, perquè era molt divertida.

P- Vós qui éreu? la còmica?

R- La còmica, sí.

P- I qui més en feia, de comèdies?

R- I, na Soledat, na Catalina Manitos al cel sia...

P- Ereu homes i dones?

R- Sí, homes i dones.

P- A casa vostra teníeu una botiga que li deien Can Jordi. Qui la va posar, aquesta botiga?

R- Mon pare.

P- Què hi havia abans?

R- Un cafè. El cafè de Ca Na Garrida Grassa. Llavors aquest cafè es va posar al carrer Uetam.

P- I què feia el vostre pare abans de posar la botiga?

R- Teníem llogat Son Forcai i un bocí nostre de Son Jeroni.

P- I la vostra mare, feia feina al camp?

R- Sí, de pagesa.

P- Bé, i a la botiga què hi veníeu?

R- Verdura, menjar per als animals, carn, de tot veníem; però a una botiga, maldament no treguin, sempre mengem.

P- Margalida, els animals que matàveu eren animals engreixats vostres?

R- En fèiem i en compràvem.

P- I en matàveu molts, d'animals?

(Fot.: A. S. D.)

R- No, no era una carniceria molt grossa. Matàvem un xot a la setmana i quan hi havia festes en matàvem més. També matàvem porcs i fèiem botifarrons i sobressada.

P- I de bou, en veníeu?

R- Sí, el compràvem a Palma; i també pollastres i gallines.

P- I com guardàveu la carn?

R- Teníem una gelera de gel grossa. Amb el camió de Palma duïen les barres de gel.

P- I teniu alguna anècdota per contar-nos de la botiga?

R- I el rei anava a comprar regalim a casa meva i ma

mare li despatxava barretes de regalim a deu cèntims cada barreta i el rei també es va

passejar damunt l'ase, en Mariano. I teníem una cussa que l'enviàvem a can Reüll i amb un mocador duïa el tabac de

mon pare a la botiga. També a la carniceria, totes les dones el dissabte venien a comprar freixura; com que a davant era botiga, agafaven

una fulla de col per anar a parar el tros de freixura i mon pare s'enfadava perquè li

desgraciaven les cols. De vegades també fèiem crides per dir que teníem qualche xot

que s'havia penjat i li havíem pogut fer donar la sang i el veníem més barat.

També qualche vegada ens venia a ajudar na Burineta i madò Maria Colom, i madò Bruneta ens feia les butzes i els potons nets.

P- I vós fèieu feina a la botiga?

R- No, jo en cuidava de la terra, jo sabia fer solcs perquè en Pep Bou, que era un bon solcador, me'n va ense-

nyar. Em va dir: "Veus, Margalida? Per fer un bon solc has de tenir el genoll a devora el càvec, així faràs un bon solc".

P- El poble ha canviat molt?

R- Pareix que la gent sempre va mudada i a veure córrer.

P- I el trànsit?

R- Hi ha més cotxes que busques, abans veïem un cotxe, una somereta, una carro; i ara, tot cotxes, velocitat... i ara ens posaran això de la televisió i "dinero, dinero, dinero!".

P- I els carrers com estaven?

R- Hi havia clots, però en Cúpilles es cuidava d'arreglar els carrers.

P- Des de quan feis gloses?

R- I ja fa molts d'anys, de quan va venir la Maredeu de Lluc a Valldemossa, que vaig fer unes per a un certamen poètic, em varen donar un premi, però no el vaig anar a cercar; en tenc de fetes per a la Beata, la Mare de Déu, per a Els Valldemossa, per al senyor Coll i Barolet, per als meus familiars i amics...

P- I vós, us recordau d'alguna malaltia que haguessis tingut?

R- Sí, vaig tenir la malaltia de la son i vaig dormir vuit dies i encara no la vaig acabar.

P- I no vàreu saber d'on vos venia?

R- No, varen venir molts de metges, però no ho sé.

P- I és veritat que si anàveu a ballar el rector us esborrava de filles de la Puríssima?

R- Bé, sí. Un pic vàrem anar a ballar i ens va despuntar, però jo sempre he estat filla de la Puríssima perquè tenc una medalla.

P- Bé, Margalida, no ens heu de fer una glosa per a la nostra revista?

R- La revista Miramar jo la vull ajudar perquè conta coses que a Valldemossa hi ha i la revista està pronta per poder-les recordar per molts d'anys pugui

durar

la revista Miramar.

Moltes gràcies!

Un hivern lluny de Mallorca

Aprofitant el títol de la novel·la de George Sand però canviant-li la preposició "a" per la de "lluny de" enumerarem, quasi en forma de lletania, els llocs on Els Valldemossa hem actuat, lluny de canostra, la temporada 89-90.

El novembre de 1989 actuarem a Alemanya: Frankfurt i altres ciutats petites al seu voltant.

Coincidírem amb l'enderrocament de la frontera que dividia Alemanya i fórem testimonis de la invasió pacífica dels "utilitaris" dels alemanys del Est.

El catedràtic de filologia romànica a la universitat de Frankfurt Til Stegmann i la seva companya Inge Mees ens convidaren a sopar a caseva juntament amb el guitarrista clàssic Stephen O'Connor i Axel Schönberger, coeditor amb Inge i Til de "Zeitschrift für Katalanistik" (Revista d'Estudis Catalans). Sopar vegetarià i conversa en català.

El desembre actuarem a Gran Canària a un hotel situat damunt les dunes de Maspalomas. Havíem conegut aquest lloc l'any 1960 quan amb l'espectacle de Tito's férem diverses actuacions a Las Palmas. Aleshores just hi havia dunes, i ara són com tres Arenals plegats. Uns dies després anàrem a Fuerteventura per actuar durant una festa de platja.

Dia vuit de gener altra vegada cap a Alemanya: Aalen, Esslingen, Heidenheim, Augsburg i Würzburg. Des de Frankfurt dia catorze de gener ens desplaçarem amb avió fins a Barbados. A aquesta illa del mar Caribè embarcàrem en el vaixell "Europa" per a visitar altres illes d'aquesta mar: Guadalupe, Sant Vincent i Granada. Després cap a Belém, ciutat de Brasil situada a la desembocadura del riu Amazones. D'aquí a Fernando de Noronha,

una petita illa del mateix país, continuant després per Recife, Salvador i finalment Rio de Janeiro. L'experiència gastronòmica a bord del vaixell "Europa" és digna del millor llibre de cuina.

Pel febrer foren a Anglaterra i Escòcia els països visitats: Londres, Birmingham, Manchester, Newcastle i Glasgow. Actuacions patrocinades per la Conselleria de Turisme del Govern Balear.

Pel mes de març anàrem a França, on a Toulouse actuàrem conjuntament amb un ballet folklòric de Turquia. Dia 18 del mateix mes de març volàvem, una altra vegada des de Frankfurt, cap a Singapur en el sud-est asiàtic, on arribàrem després d'una escala quasi accidentada a Sharja (Emirats Àrabs). El que havia de ser una aturada de mitja hora es convertí en una espera de dotze hores fins l'arribada d'un altre avió per substituir el nostre que tenia els comandaments avariats. Això ens va permetre conèixer una ciutat que en condicions normals no haguéssim conegut.

Ja a Singapur embarcàrem en el vaixell "Karakstan" per fer un dels creuers més interessants des que ens dedicam

a aquesta casta de feina. De Singapur anàrem a Filipines.. ¿Donde vas con mantón de Manila?, a Xina (Shangai), a Hong Kong, a Vietnam, a Thailandia (Bangkok, Pattaya) a Malàsia (Kuala-Lumpur) a Indonèsia (Port Belawan a l'illa de Sumatra) per acabar a Sri Lanka, l'antiga Ceylan, on per cert havíem actuat l'any 1976.

Tornàrem d'aquest viatge el dia 18 d'abril i el dia 24, just per un dia, anàrem a Göteborg, Suècia, on actuàrem a l'hotel Gothia. Al dia següent, després d'escales a Copenhague i París, actuàrem a Brest (Bretanya). Dia 26 a Angers i dia 27 Nantes.

Maig 26. "Desembarc" a Barcelona amb l'Ajuntament de Palma i "rockers", balladors i bandes de música de tot Mallorca.

Finalment, Madrid. Gravació als estudis "Roma" d'un programa per a Tele-5, la televisió de la O.N.C.E. i Berlusconi. El programa s'emetrà al mes d'agost: "Telecupón", "Espanya en fiestas". Nosaltres els advertírem que la festa de la Beata és el 28 de juliol.

S'ha acabat la lletania. Ora pro nobis.

Els Valldemossa

Enhorabona

Ajuntament

Valdemossa està de moda per moltes coses, però pel que fa a casaments, passa de mida. El trimestre que va del 1 de març al 31 de maig s'han efectuat 37 matrimonis civils i 3 de canònics, cap d'aquests 40 casaments era de valldemossins.

Cal destacar el matrimoni efectuat a l'Ajuntament de Valldemossa entre Marta Llompart, Tinent de Batlle de Ciutat, i Fernando Luz, els quals escolliren la nostra vila per celebrar la seva unió.

DEFUNCIONS

Onofre Ginard Palmer 8-4-90

NAIXEMENTS

Llorenç Calafat Lladó 15-5-90, fill de Mateu i de Joana.

Església

Baptismes-----

Carlos Colom
Miquel Torres Vila
Segismundo Llopis Poncell
Pere Rullàn Estarellas
Nadal Joan Antelmo Oliver

Na Joana Maria i en Francisco han batiat el seu fill, Miquel Torres Vila. Els padrins de fonts són en Miquel i na Magdalena. Enhorabona a tots.

Els nostres amics, Jerònia Valls i Cerdà i Lluís Mendoza i Cabrera, varen contreure matrimoni a les 12,30 del dia 19 d'abril a la vila de Deià.

Els desitjam tota mena de felicitats.

RESTAURANT ES PORT

ESPECIALITATS
Peix, marisc i paella

PORT DE VALLEMOSSA
(Mallorca)
Telèf. 61 25 41

Avís urgent nº 240590 del Centre de Comunicacions de l'Astroffsica Universal a tots els observadors simpatitzants:

Text:
 EL NOU COS ASTRAL DE GRAN ESPLENDOR
 Nom: Vassily
 Pes: 3.060 grams
 Tamany: 50 cm.
 DESCOBERT PER MARINA I VADIM
 Data: 24 maig 1990
 Hora: 20:22
 Lloc: Berlin-Grünewald
 Posició: longitud 52° 29' N
 latitud 13° 15' O

Informacions més detallades de V. i M. Burwitz
 C/ Neu
 Grolmanstr. 22
 D - 1000 BERLIN 12

(Fot.: Sa padrina Marina)

Notícies

A S'Olivera es va disputar una de les eliminatòries prèvies a la fase final del III Gran Torneig de Truc de les Balears. No varen tenir sort els truquers valldemossins. Malgrat els seus esforços no es pogueren classificar per a la final. L'any que ve serà, si Déu ho vol!

L'obertura d'una exposició de quadres del nostre amic Josep Coll i Bardolet, en el Casal de Cultura d'Inca, va ser el primer d'un seguit d'actes culturals amb motiu de la XI pujada a Lluc a peu de la part forana, que en guany sortirà des d'Inca.

Del 23 de febrer al 19 de març Toni Guasp va exposar amb gran èxit la seva obra pictòrica a les galeries Cuminum d'Inca.

(Dib.: Toni Guasp)

El Casal Balaguer va ésser el lloc elegit per celebrar el 15 de març el solemne lliura-

ment del diploma i la medalla de "Magister Honoris" de la Maioricensis Schola Lullistica al senyor Carles Blanes i Nouvilas, director general de Sa Nostra.

L'acte, presidit pels senyors Sebastià Trias i Mercant, Fernando Alzamora i José Sacanell, va començar amb la lectura, que va fer el Secretari, de l'acte de nomenament. A continuació va intervenir el Rector de la Maioricensis Schola Lullistica, Sebastià Trias, i el qual després del seu parlament va lliurar al nou "Magister Honoris" les distincions pertinents. Acturen de padrins els senyors José Font i Alvaro Santamaria. Per finalitzar, el director general de Sa Nostra va dirigir als presents unes sentides paraules amb nombroses cites a Ramon Llull.

L'any 1935 Francesc Sureda i Blanes va fundar l'Escola Lliure de Lullisme. Després

de diverses vicissituds, l'any 1942 el Doctor Sureda i Blanes la va restaurar sota el nom de Maioricensis Schola Lullistica.

Rebi el nou Magister Honoris la nostra enhorabona per aquesta distinció.

Un grup d'antigues alumnes de la Puresa de Valldemossa es varen reunir el 31 de març a l'antic col·legi valldemossí per tal d'assistir a una missa que va celebrar el senyor Bru Morey a l'antiga capelleta.

Després de la missa, varen fer una berenada de germanor durant la qual varen acordar anar a Lluç el darrer diumenge de maig.

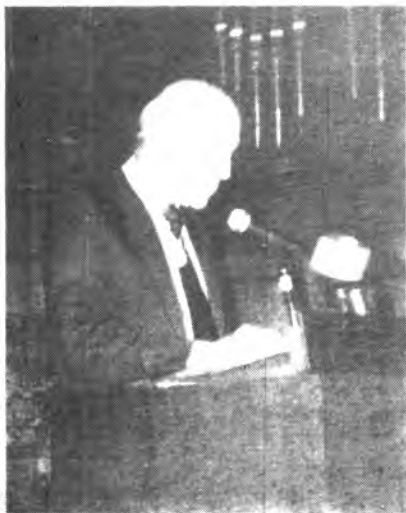
A partir del 6 d'abril ha obert les seves portes al públic un nou establiment: el Supermercat Valldemossa, el qual compta amb diverses seccions: Carniceria, xarcuteria, queviures, fruiteria, pastisseria, perfumeria, drogueria...

El nostre amic James Lambourne ha exposat els seus dibuixos i gravats a la galeria d'art 4 GATS. La mostra va ésser inaugurada el 10 d'abril.

Els dimecres a les 13,30, i per la 1ª cadena de TVE hem pogut veure el programa REPORT amb títols tan diversos com són: Estalella, Reforma del barri xino, Leishmaniosi, el peix gran contra el petit, Un drama ocult, Túnel de Sóller...

Aquest programa va néixer l'octubre del 89, i Pilar Larrea el realitza, Joan Frontera el coordina i Joan Carles Palos és l'autor dels guions i el locutor, la qual cosa fa amb gran encert.

La intenció de l'equip era fer un programa semblant a Informe Semanal, però Balear. Em transcórrer el temps ha esdevingut un programa estre-

Carles Blanes i Nouvilas
(Fot.: A. S. D.)

Guillermo Cerdà i Maria Adrover, propietaris del Supermercat Valldemossa.

(Fot.: A. S. D.)

lla del Centre Territorial de TVE a Balçars.

Si no l'heu vist, feis-ho. Val la pena!

Les celebracions tradicionals de la Setmana Santa i Pasqua varen transcórrer com cada any, amb l'excepció que enguany el cor parroquial que interpreta el Misserere a les processons del Dijous i Divendres Sants va ésser dirigit, molt acertadament, per Mateu Calafat Mercant, ja que en

Tomeu Estaràs, que el sol dirigir, era de viatge.

Els Bisbes de Balears han signat una carta pastoral sobre l'Ecologia i el Turisme, on donen les pautes a seguir per a una actuació cristiana en aquesta matèria.

Està datada el 15 d'abril, dia de la Pasqua del Senyor, i esperam poder-la comentar a fons en un número proper.

L'any passat l'Ajuntament va sembrar arbres a l'avinguda Arxiduc Lluís Salvador. Sistemàticament, algú els anava tallant; l'Ajuntament va seguir replantant, fins que va passar el temps adequat per fer-ho.

Enguany els ha tornat sembrar i el dilluns de Pasqua hi va haver 14 arbres tallats.

Es una pena la manca de civisme dels qui fan tal destrossa.

Divendres dia 27 d'abril a les vuit de l'horabaixa vàrem poder visionar els muntatges audiovisuals realitzats per Miquel Pons, Miquel Homar, Joan Rosselló i Llorenç Pol sobre La mar dels Faraons (la Mar Roja) i sobre Les Illes Maldives, en una sessió organitzada per la delegació a Valldemossa de l'O.C.B., al local social de l'Ajuntament Vell.

La qualitat dels documentals que hi havia prevists fou tan bona que, juntament amb l'interès del públic assistent a l'acte, motivà la projecció d'un segon reportatge sobre les illes Maldives. Realment fou impressionant.

Les diapositives i pel·lícula submarines ens permeteren de conèixer la gran riquesa biològica dels fons marins de la Mar Roja i de les Illes Maldives i ens ajudaren a prendre consciència del gran perill en què es troba la Natura amenaçada per l'acció bàrbara de l'home.

(Fot.: Pep Lladó)

Per segona vegada dins aquest any Toni Guasp, pintor i col.laborador nostre ha estat mereixedor del 1er. premi d'un certamen pictòric.

Primer va guanyar el X Concurs de Pintura Vila de Costitx i ara li ha estat atorgat el 1 er. premi del Certamen de Pintura de Santa Maria del Camí.

A l'hora d'escriure aquesta crònica en Toni Guasp té exposat a Roses.

A l'encontre de delegacions de la part forana de l'O.C.B. que va tenir lloc l'any passat a Valldemossa, Miquel Pericàs ens va convidar a la festa d'Es Jai, que organitza cada any l'O.C.B. i el "Diari de Buja" el primer diumenge de maig.

En resposta a la seva atenció, un nombrós grup de valldemossins vàrem anar-hi.

A Búger, vàrem ésser rebuts amb gran cordialitat a l'Ajuntament pels companys de l'O.C.B., Ferran Gomila, Coloma Julià, Tomeu Torrents i pel segon batlle Cristòfol Siquier (en nom del batlle que estava indisposat), el qual ens va donar la benvinguda, i tot seguit ens va convidar a berenar. Per cert que la coca amb verdura, un poc coenta era boníssima.

Després d'una completa visita al poble, des de la "Llar d'ancians" fins a un molí restaurat amb molt bon gust, el qual poguérem visitar gràcies a l'amabilitat dels propietaris, ens vàrem dirigir a l'idíl.lic bosquet d'alzines de Binissetf. Allà vàrem dinar molt bé.

El cuiner, Bernadí Amengual va emprar 170 quilos de carn (colomí, pollastre, conill, porc i ànnera) i 25 quilos de sípia, per a l'arròs brut que va ésser molt gustós.

Ili va haver ball de bot, bunyols, maduixes amb nata, taronges i cacauets per a tothom.

El dissabte 19 de maig, al magatzem, es va fer una demostració pràctica dels canals que es podran veure a Vallde-

El pintor Toni Guasp
(Fot.: Aina Balaguer)

El Jai ha arribat!
(Fot.: A. S. D.)

mossa mitjançant la televisió per cable que s'està instal·lant.

Es podran rebre 16 canals, això si tenen un televisor adient, en cas contrari veuran tants de canals com té el seu aparell receptor.

El preu de l'escomesa és de 30.000 pessetes, gràcies a les subvencions que han aportat la Comunitat Autònoma 2.500.000; el Consell Insular, 3.000.000; l'Ajuntament de Valldemossa, 5.000.000.

L'Ajuntament es farà càrrec del manteniment de l'equip i els usuaris no pagaran quota d'abonament.

Les antigues alumnes de la Puresa de Valldemossa varen fer, el darrer diumenge de maig, la seva excursió anual. Varen partir cap a Sóller per berenar al Mirador de Ses Barques, de panades calentes, que en Miquel Reinés i na Margalida Esteva havien fetes de bon matí per obsequiar els excursionistes.

Partiren després cap a Lluc on varen visitar el Museu, amb especial atenció a la Sala Coll Bardolet, acompanyats del senyor Josep Obrador. Després de l'obligada visita a la Verge de Lluc, varen dinar.

La tornada, per Pollença i el Port, fou entre cançons, acudits i la pluja que va acompanyar aquest dia de germanor.

Per veure la Moreneta patrona dels mallorquins venim els valldemossins cantant-li Sor Thomasetta.

El passat 15 de maig, tingué lloc a la Sala d'Actes de l'Estudi General Lul·lià l'elecció de la nova junta directiva i del president de l'O.C.B.

Primerament es va fer un repàs de les activitats d'aquesta darrera junta. Es donà després la paraula a Bartomeu Fiol, que sortí elegit president, el qual comentà unes línies del seu programa. Només hi hagué dues paperetes

(Fot.: Arxiu Obra Cultural Balear)

en blanc. Les persones que no tengueren cap vot en contra foren Coloma Julià i Pere Carlos; contràriament la que en tengué més fou Toni Mir, (104 vots a favor i 9 en contra). Presidien la mesa electoral: Ferran Gomila, copresident; Sebastià Rubí, vocal i Pere Rosselló, secretari. Cal sobretot remarcar que el nombre de participants fou de cent-quinze una xifra considerable. L'acte acabà amb un petit refresc.

El passat dia 18 de maig, un grup d'alumnes dels cursos de català de l'O.C.B. i el seu professor, Toni Nadal, varen fer una visita cultural a Valldemossa.

Varen veure tot Cartoixa: l'església, la farmàcia, les cel·les, el Museu Municipal i el palau del Rei Sanç, on varen tenir l'ocasió de deleitar-se amb un concert de piano a càrrec del jove pianista Xavier Mut, el qual va interpretar música de Chopin.

Els guanyadors de l'edició d'enguany del Certamen de Relats Breus que organitza el Diario de Mallorca -aquesta

era la cinquena edició- foren en primer lloc la jove Elena Ortega Chapel amb el relat "La decisión del joven Jan Manougian", en segon lloc Melión Cardona amb el relat "La condición de Lola" i el tercer dels guanyadors fou el jove valldemossí llicenciat recentment en Dret Matías Morey Ripoll amb el relat "Sin título", reproduït al suplement de Cultura del Diario de Mallorca de dia 25 de maig. Es presentaven al premi uns dos-cents relats, la meitat dels quals eren en llengua catalana. Hem de felicitar tots tres guanyadors i molt especialment el nostre veí Matías; enhorabona i endavant!.

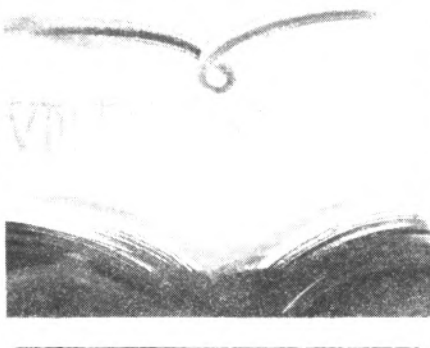
El passat 31 de Maig, a la Sala d'Actes de la Casa de Cultura del carrer Ramón Llull de Ciutat, tingué lloc un acte públic on es varen fer les XIX Lectures-Votacions dels poemes finalistes del concurs de poesia "Reina Amàlia" 90.

Resultà guanyador en llengua catalana el nostre col·laborador Pere Bru Serrano, finalista dels mateixos premis els anys 86, 87, 88 i 89 i

Primer Accèssit de "Verge de Consolació" de Sant Joan, els anys 87, 88 i 89. El premi va consistir en una il·lustració del nostre ben conegut pintor Nils Burwitz, qui, a més, va tenir el bon gust d'oferir-ne dues més, una per a cadascú dels poetes finalistes en català, i al qual donam l'enhorabona amb motiu del naixement del seu primer nét.

Tomeu Ripoll, guanyador en llengua castellana, va obtenir una il·lustració del pintor Josep Luís Maraver.

Heraclio López, premi al millor vers, va rebre una

placa donada pel Dr. Bartomeu Mestre.

El Jurat seleccionador va ser format per: Esteban Pisón (Cap dels Serveis Perifèrics del Ministeri de Cultura i promotor del concurs), Maria Martín (Premi "Reina Amàlia" 89), Alfonso Monteagudo (Premi "Reina Amàlia" 83) i Francesc Salleras (Llibreria Jove-llanos).

El cartell de la Fira del Llibre d'enguany és la reproducció d'un oli de l'artista pintor i bon amic Nils Burwitz

MARXA JOVE !!

Racó del jovent

Ja han fet 18 anys!

De l'1 de gener al 31 de maig d'enguany han arribat a la majoria d'edat tots aquests joves i al·lotes de la vila:

Josep Antoni Serrano i Darder (12 de gener), Antònia Maria Ripoll Calafat (22 de gener), Maria Antònia Jiménez Serrano (2 de febrer), Francesc Josep Mulet Giménez (22 de febrer), Miquel Pastor Torres (13 de març), Aina Maria Calafat Rogers (22 de març), Miquel Alorda Boscana (2 d'abril), Elena Gelabert Serrano (23 de maig).

Tots els que compliu 18 anys, si voleu que publiquem la vostra foto ens n'heu de fer arribar una de recent on hagueu quedat ben preferits!

Elena Gelabert Serrano

Miquel Pastor Torres

Miquel Alorda Boscana

Xisco Mulet Giménez

Josep A. Serrano Darder

Bona notícia

Tenim una notícia bona per als qui estimem la Natura: A Son Salvanet varen tenir un hoste insòlit: un orval o martininet de nit (*Nycticorax nycticorax*). És una au migratòria de 61 cm. de llarg i de 112 d'envergadura, de colors gris blanc i negre. Sol passar el dia damunt els arbres, però, surt a menjar els matins i els capvespres. S'alimenta principalment de peixos, la qual cosa feia menjant-se tots els que podia pescar dels safareigs de Son Salvanet. Si s'ha campat bé l'any vinent potser que torni.

Joan Tortella

Escoles viatgeres

Els alumnes de l'Escola d'E.G.B. "Nicolau Calafat" de Valldemossa varen demanar al Ministeri d'Educació i Ciència per anar amb les Escoles Viatgeres a Càceres. A principis de març, ens varen trucar i ens varen dir que ens ho aprovaven però que hauríem d'anar a Almeria i a Granada.

Nosaltres molt contents, vàrem començar a organitzar el viatge.

El dia 15 de maig vàrem partir al matí amb avió cap a Madrid. Vàrem arribar i vàrem anar a fer una volta pel parc del "Retiro". Després vàrem anar a Chamartín on agafàrem el tren cap a Almeria. Hi vàrem estar set hores i vàrem arribar de nit, després vàrem anar a una Residència on ens allotjàrem. Tots els dies del viatge dormírem a la Residència ALMERAYA (nom originari de la ciutat d'Almeria) menys un dia que ho vàrem fer a Motril, que ja pertany a la província de Granada.

D'Almeria hem visitat: El Calar Alto (observatori astronòmic), la Catedral, el Mini

(Fot.: Margalida Calafat)

Hollywood, el Museu d'Història la Patrona d'Almeria, Nostra Senyora de la Mar, el Cap de Gata, l'Alcàsser.. vàrem anar a un poble on són típiques les indústries del fang i de les estores, altres pobles visitats, a més de Nijar, foren El Ejido, Roquetas de Mar, o Sant Josep.

Un dia vàrem anar a Granada on visitàrem: la Capella

Real, Alcaiceria, la Catedral, l'Alhambra i els Jardins de Generalife.

El dia 21 de nit vàrem agafar el tren a Almeria en direcció a Madrid i de dia quan arribàrem tornàrem a agafar l'avió cap aquí.

Gabriela Cilimíngas Gómez
Margarita Reynés Esteva

Acampada del jovent de Valldemossa

Era dia 25 d'abril de 1990, i havíem quedat a les 16:30 davant S'Olivera per anar d'acampada al Pouet.

Erem na Quica, na Loli, en Xisco, na Margalí, na Paca, na Mag, na Ninona, na Conce, na Cata, n'Elena i jo. Tots preparats, sols ens faltaven les tendes de campanya que ens deixa l'escola, que anarem a cercar a ca'n Pastor, i devers les 17:15 h partírem cap amunt.

Quan érem a mitjan camí trobàrem un grup d'uns sis o set al.lots d'uns deu anys i dos monitors que també anaven al Pouet. Els vàrem passar davant i seguírem el nostre camí.

Devers les 18:00 arribàrem al Pla del Pouet, descansàrem cinc minuts i ens posàrem a instal.lar les tendes.

Després ens vàrem separar per anar a cercar llenya i trobàrem dos troncs grossos, que duguérem entre tres i que ens serviren per a tot el vespre.

A les 20:30 preparàrem el sopar, ens vàrem seure devora el foc i tot seguit ens posàrem a torrar i sopàrem.

(Fot.: Margalí Lladó)

Seguírem tot el vespre devora el foc cantant, ballant i jugant, però devers les onze, vérem uns llums i sentírem renou. Nosaltres creíem que eren al.lots petits que havien acampat aprop però foren en Jaume, en Toni, en Tià i en Josep que pujaren a veure'ns. Varen estar una estona i després partiren. Més tard, vérem passar tres persones tapades amb pells o flassades, anàrem cap a ells pensant que era qualcú conegut però foren tres joves que no coneixíem de res.

Ens en vàrem anar a jeure,

i devers les 5:30 de la matí-nada tots estàvem desperts. Va resultar que tots havíem sentit renou però ningú no havia dit res i se'ns havien duit la nostra llenya.

Un grup de nosaltres, va anar fins on havien acampat els al.lots i veren els tres joves de les flassades que dormien defora.

Després ens n'anàrem i a les 8:30 ja estàvem berenant. A les 9, na Loli i jo devallàrem i ens trobàrem amb els al.lots i els joves que jugaven. Els altres quedaren fins a les 15 h.

Petita crònica d'un gran viatge al mont Athos, Grècia

-Dedicat a na Beate i en Josep Antoni-

Un monjo ens mira amb cara d'estranyat -D'on seran aquests?- es demana per a si mateix, en grec, és clar. Nosaltres també l'observam, amb tot un vestit negre que el tapa de coll a peus, una barba de Matusalem, i unes grenyes...

Fa dos dies que som al Mont Athos, un món apart de la vida moderna, relegat a la vida monàstica, ancorat a l'Edat Mitjana, on fa més de mil anys no ha posat el peu

cap dona ni cap animal femella.

El paisatge és exuberant, ple de tons verds, timbes majestuosas, arrossegues que més d'un bon excursionista desitjaria davallar, com a música, el cant dels milers i milers d'ocells que volategen i com a fons, la gran muntanya sagrada de més de 2.000 m. d'altitud, "Aghios Oros".

A més a més, no hi ha res com viatjar amb el meu conco Josep Antoni i el meu costi Nico. Quina passada!

Pere Bru (Dib.: Josep A. Serrano Darder)

—DIMONIA DES—

(Dib.: Pere Bru)

OPINIO

Valldemossa fantàstica

Valldemossa és paisatge; un dels més formosos paisatges de la Mallorca ecològica. Avui, potser cansats d'una mateixa visió, no solament no l'estimam, sinó que fins i tot, el destruïm. Unamuno, davant el nostre paisatge valldemossí, va escriure coses com aquestes:

"Les roques d'unes cales encantades, que amb el cant esgarrifat dels seus colors fan enfollir, fingeixen monstres estranys, com una aspiració de l'ànima contemplativa a encarnar-se". Dins aquest paisatge "l'anacoresi és voluptuositat (que) alimenta l'esperit i el cos". Sa Foradada semblava a Unamuno "un drac enorme que deixa veure en el fons del seu ull la unió del cel amb una mar de nacre", el joc "dels monstres l'Odissea dins una mar color de vi", la presència tutelar "dels esperits cristians de les roques, dels arbres, de les cales".

Aquest paisatge encantat que va descriure Unamuno és el mateix que ara ha dibuixat

Andreu Llodrà. Llodrà no fotografia el nostre paisatge. L'interpreta a través d'uns colors esmorteïts, que dibuixen, a l'horitzó, aquells monstres unamunians, ànima del paisatge, esperits sempre enamorats, i en un primer pla, els personatges reals,

aliens al món que els envolta, com si volguessin atrapar aquells monstres de l'amor, dels quals ells mai no han pogut gaudir.

Val la pena visitar l'EXPOSICIÓN de N'Andreu Llodrà, del 18 al 30 de juliol.

S. Trias

Visita cultural a Ciutat

Dissabte dia 10 de març l'OBRA CULTURAL BALEAR A VALLEDMOSSA organitzà una visita als punts més representatius de Ciutat perquè els valldemossins tinguessin l'oportunitat de gaudir d'un tresor cultural i artístic que, malgrat ésser nostre és fruit només pels turistes que visiten la nostra illa.

Partirem de Valldemossa cap a les 8,30 en autocar, durant el trajecte n'Antònia Serrano ens va informar del que havíem de veure a través de les seves gloses. Ja a Ciutat l'autocar ens deixà a la Plaça de la Reina i a peu, per la costa de Sant Domingo arribarem a Cort, plaça on és situada la Casa de la Vila, anomenada en temps antics Casa de la Universitat. És un edifici del qual podem destacar la façana barroca amb el banc "del si-no-fos", el rellotge "En Figuera" i la magnífica volada. Ja dins la Casa de la Vila, acompanyats pel secretari del batlle Sr. Pau Mateu Cañellas, varem poder visitar algunes dependències com la sala de sessions, la sala de fills il·lustres, el despatx del Sr. batlle, i també el passadís ornat amb les aquarel·les que sobre el tema de les murades de Ciutat pintà el Sr. Bartomeu Ferrà. En nom de l'Ajuntament se'ns lliuraren un seguit de llibres per a la biblioteca de l'O.C.B. a Valldemossa.

En haver acabat la visita a Cort, passant pel carrer del Palau Reial, on varem veure l'edifici del Consell Insular de Mallorca i el del Parlament (l'antic Círculo Mallorquí) arribarem a la Seu.

La catedral de Ciutat de Mallorca ens fou mostrada pel Sr. Guillem Fiol, valldemossí que coneix molt fonament tots els detalls de la primera església de Mallorca, a la qual entrarem pel portal de l'Almoina, situat a la plaça del

(Fot.: A. S. D.)

mateix nom, aquest lloc és anomenat així perquè aquí era on era distribuïda l'almoina als pobres. En una primera sala, situada just davall el campanar, vérem algunes arquetes, els rimonims, reliquiaries i d'altres objectes, com la Custòdia que el dia del Corpus surt en processó. A la Sala Capitular, Gòtica el que destaca són les pintures gòtiques i el sepulcre del bisbe de Mallorca Gil Sanxis Munyós. La Sala Capitular Barroca conté probablement els objectes més valuosos de la catedral: la Vera Creu ornada amb pedres precioses, dos canelobres de plata de set braços d'estil barroc, dos crucifixos d'iveri... Tot seguit passarem al temple, la construcció del qual s'inicià l'any 1230, sobre una antiga mesquita, la darrera volta fou acabada l'any 1584, però no fou fins l'any 1901 que es clogueren les obres de la façana, dedicada a la Mare de Déu, com la resta del temple. L'església fa 110 m. de llarg,

40 m. d'ample i 45 m. d'alt, les naus laterals fan 30 m., hi ha absència de girola. En un primer moment, l'altar major era presidit per un retaule gòtic que actualment es troba en una capella lateral, més tard, el retaule gòtic fou substituït per un de barroc que ara és a l'església de Sant Magí i finalment, a començaments del nostre segle, el cor que era al bell mig de la nau central fou traslladat al lloc que ocupava el retaule barroc, rera l'Alta Major, en les obres de reforma efectuades per l'arquitecte Antoni

La llengua,
feina
de tots

Gaudí, fet que permeté que al temple cabin 18.000 persones i totes puguin veure l'altar. Les reformes fetes per Gaudí abracen, a més, la il·luminació de l'església, resolta mitjançant làmpades de ferro forjat col·locades abraçant les columnes -les "trobigueres d'en Gaudí"- i un baldaquí sobre l'Altar Major, que no ha passat encara d'ésser un projecte, ja que el que ara és col·locat és fet de paper i cartró. Gaudí tenia un especial interès en el fet que no hi hagués res damunt l'Altar, per això col·locà el Sant Crist i la Creu al baldaquí, ornat amb motius vegetals. Un altre element on intervingué Gaudí fou el de la tribuna dels cantadors que també reformà.

A banda i banda de l'Altar Major hi ha una capella, la de la dreta, la Capella del Santíssim, conté actualment les escultures d'Adrià Ferrà que representen Sant Bru i Sant Joan Baptista que pertanyen a la Cartoixa de Valldemossa. Actualment existeix un projecte de reforma de la capella, fet per un frare franciscà italià que contempla l'obertura de tres finestres i la substitució del retaule actual per un altre de més baix i d'estil modern, el projecte, però, és aparcat. La capella que és a l'esquerra de l'Altar Major conté un retaule representant l'Última Cena i la Sagrada Família, les figures de la qual són utilitzades cada Nadal per fer el Betlem de la Seu, hi veim també un frontal d'altar en guix policromat fet per un frare cartoixà.

Rera l'Altar Major, hi ha una zona vedada al públic, el Cor, al qual poguérem accedir per la gentilesa del nostre guia, Sr. Guillem Fiol. El Cor és format per 62 cadires; la seu, és a dir, la cadira del bisbe, és gòtica, del 1269. Al seu voltant, els murs són policromats amb motius de palmes i escuts fets per Jujol. A les parets laterals, en hornacines, hi ha sis figures de sants procedents del primitiu retaule gòtic. Dos dels fines-

trals són obra de Gaudí, els sis restants són recents. Podem veure també alguns escuts reials, car els reis aportaren part del seu patrimoni personal per pagar les obres d'aquest sector de l'església. Tot seguit pujarem per una escala ara descoberta, on abans hi havia la vivenda de l'escola i la del campanar, per arribar a la Capella de la Trinitat, elevada per sobre el Cor. La capella té el trispol de ceràmica i fou restaurada l'any 1947 per Gabriel Alomar. La presideix una marededéu-sagrari del S. XIV -abans era col·locada al centre del retaule gòtic primitiu- la Marededéu de la Seu. Els finestres són de l'any 1889. Aquesta capella és d'una gran importància perquè allotja les restes de dos reis: Jaume II de Mallorca i Jaume III de Mallorca, soterrats en dues tombes de marbre signades per l'escultor Frederic Marès l'any 1947. Marès fou el restaurador de les tombes reials de Poblet, per tant, els reis d'Aragó i els reis de Mallorca descansen en sepulcres esculptits i restaurats pel mateix escultor. Jaume II és representat en una estàtua jacent vestit de cortesà i Jaume III és representat vestit de guerrier. En haver baixat vérem la Sagristia, reformada recentment, de la qual podem destacar dos quadres que probablement són de Juan de Juanes. Finalment el Sr. Guillem Fiol ens donà un petit concert amb l'orgue de la Seu, encara en període de restauració, després d'un reforma del 1926 que no resultà molt encertada, la restauració actual pretén una tornada als orígens.

En sortir de la Seu, passarem pel carrer de Sant Roc, on hi ha la seu de la Cambra d'Indústria, Comerç i Navegació de Mallorca, Eivissa i Formentera, al hall de la qual vérem el mural de ferro forjat que representa la conquesta de Mallorca.

El nostre destí, però, era el Museu de Mallorca, instal-

lat a Ca la Gran Cristiana, la Casa de la família dels Aiamans.

A les tres plantes del museu poguérem veure una gran varietat d'objectes artístics, tots trobats a jaciments mallorquins; les peces daten tant de temps prehistòrics, com de l'època de dominació romana (primer segle de la nostra era) o són més moderns, de l'Edat Mitjana o del Renaixement (S. XVI). A la darrera planta hi ha fins i tot una exposició de pintura moderna.

Després d'aquesta visita, pel carrer de la Portella arribarem als Banyes Arabs, abans, però, ens aturarem a contemplar les façanes de la posada a Ciutat dels cartoixans i de la casa del comte de Formiguera, conegut a la seva època per "Comte Mal"; la casa fou dels Berard, després dels Formiguera (al S. XVII) i a finals del segle passat allotjà com a hoste a l'Arxiduc Lluís Salvador.

Els Banyes Arabs consten d'un jardinet i una sala circular amb un sostre cupular aguantat per columnes cilíndriques. És la sala on es prenen banys calents de vapor, una mena de sauna.

Després de visitar els Banyes Arabs, caminant per baix de la murada, arribarem a l'autocar, que ens va recollir a l'hort de Rei per dur-nos al Passeig Marítim on vàrem dinar.

En haver carregat les bateries amb un bon àpat ens dirigírem en autocar fins el Castell de Bellver, últim objectiu de la visita. L'edifici és situat en un turó d'uns 140 m d'alçada, i és un castell circular; fou construït en temps del rei Jaume II (1300-1309) per ésser la residència dels reis de Mallorca. Des del 1408 al 1717 -Decret de Nova Planta de Felip V- fou l'administrador del castell el prior de Cartoixa. Però a partir de 1717 fou presó, al 1931 el castell passà de les mans de l'Estat a les de l'Ajuntament de Ciutat. El museu situat a

(Fot.: A. S. D.)

la planta baixa, visitat pels valldemossins, mostra objectes trobats a Ciutat que daten d'èpoques diverses. A les dependències del primer pis hi havia exposada una col·lecció de màscares, ja que érem en temps de carnaval, les peces provenien de llocs tan llunyans com el Perú, el Japó, la Polinèsia, Àfrica... Al terrat del castell admirarem les precioses vistes de Ciutat, del Pla de l'Illa, de la Serra que es retallava al fons i de la mar Mediterrània.

Després de visitar tots els racons del conegut edifici medieval, contents d'haver gaudit d'un dia assolellat, tornàrem a Valldemossa.

Antònia M. Calafat

Caçadors de filats

A causa de la preocupació ocasionada per la possible supressió de la caça amb filats deguda a l'adhesió al Conveni de Berna, el qual prohibeix la caça amb qualsevol tipus de xarxa, un grup de valldemossins es posà en marxa per defensar aquest art tradicional de caça tan nostre com són els filats.

Per aquesta raó es va crear l'Associació de Caçadors amb filats de Valldemossa. En formen la Junta Directiva les persones següents: Jaume Morrey -President-, Miquel Torres, Nadal Torres i Pep Estaràs.

La primera tasca que va emprendre la Junta Directiva va ésser la de divulgació. Feren conferències a tota la zona Nord i Centre de Mallorca, als pobles d'Alaró, Bunyola, Santa Maria, Porreres, Selva i Sóller, per tal de crear noves associacions locals i poder aconseguir la continuació d'aquest art tradicional.

Els fruits d'aquesta iniciativa no es feren esperar i

avui ja hi ha associacions constituïdes a Valldemossa, Sóller, Alaró, Santa Maria i Alaior -Menorca-, amb un nombre de socis que actualment arriba als 3.000 i que s'espera que s'ampliï fins als 5.000 associats. Gràcies a la força que aquestes associacions comporten, enguany hi haurà un representant de la caça amb filats al Consell de Caça de Mallorca.

A nivell internacional també es va treballar a fons i es va contactar amb l'Associació Europea d'Arts Tradicionals de Caça que té la seu a França i està formada per grups de França, Itàlia, Grècia i Espanya.

Al mes d'agost hi haurà una convenció de representants dels països esmentats. Posteriorment, en el mes de setembre, la convenció es durà a terme a Sóller. És un objectiu de l'Associació de Caçadors amb Filats de Valldemossa formar part de la Junta Europea d'Arts Tradicionals de Caça.

Tornant al nostre àmbit, podem avançar que per a la propera temporada es preveuen bones notícies; es podrà caçar amb filats tots els dilluns, dimecres, divendres, dissabtes i diumenges i el límit de tords que es podran caçar per persona i dia passarà dels 12 actuals a 25.

Per acabar, hem de dir que la caça de tords amb filats ha passat a ésser una modalitat esportiva de caça i com a tal té l'obligació de comptar amb competicions. La Junta Directiva de l'Associació de Caçadors amb Filats de Valldemossa voldria, en el dia de demà, quan les competicions es posin en marxa, tenir la màxima col·laboració per part dels associats, ja que el fracàs de les competicions posaria en perill els èxits obtinguts en la defensa del nostre art de caça més antic i tradicional.

Jaume Vila i Mulet

Pancaritat a l'Ermita

El Diumenge de l'Àngel, Valldemossa va celebrar el Pancaritat a l'Ermita de Trinitat.

Els valldemossins arribaren a peu o en cotxe a l'Ermita. El primer acte celebrat fou un concurs de dibuix per a infants, els premis del qual es lliuraren en havent dinat. L'acte central de la diada, però, fou la missa solemne oficiada pel M. I. Sr. Bru Morey, canonge doctoral de la Seu de Mallorca. Després de la missa tingué lloc el veritable Pancaritat, el dinar en comunitat en una dependència de l'ermita cedida pels ermitants o al mirador. En haver dinat se celebrà una festa pagesa.

Aquest és un costum dels nostres avis que, rera un parèntesi de molts d'anys, la delegació de l'O.C.B. de Valldemossa ha recuperat i actualitzat per als valldemossins.

La participació popular fou molt important i es tingué esment que tothom pogués ajudar

a la celebració en una o altra cosa.

En el concurs de dibuix -patrocinat per Mecanàutica- hi va haver tres categories: -fins a 4 anys; -fins a 8 anys; -fins a 12 anys o més. I el jurat era format per les persones següents: Antònia Calafat Morey, Catalina Colom, Joana Cruellas, Jaume Moià, Joan Tortella i Francisca Tous. Els guanyadors foren: Maria Magdalena Moià Munar en la categoria "fins a 4 anys"; Fernando Martínez Font en la categoria "fins a 8 anys" i Maria Margalida Segura Rullan a la categoria "fins a 12 anys o més". Hi hagué, però, premis per a tots els participants.

Molta gent va ajudar també perquè la missa fos ben lluida; a l'harmònim hi havia Pilar Segura; les lectures les efectuaren Marta Lladó, Francisca Pastor i Matilde Róvira; les ofrenes -el pa i el vi, fruites i flors de la nostra terra, els nostres dolços de

Pasqua, i la nostra revista- foren portades per Miquel Ripoll, Antònia Calafat Morey, Antònia Maria Calafat Rivas, Jordi Rovira, M. Magdalena Moià, Miryam Muñoz, Dione Balle, Nestor Balle, M. Margalida Segura, Nùria Kovira i Antònia Serrano. La colecta del dia, per als ermitans, fou recollida per Joan Rovira.

Ja d'horabaixa es va rifar una ensaimada, que fou per a Enric Calafell i la seva esposa Viqui, els quals la varen compartir amb tots nosaltres, en un vertader Pancaritat. Més tard na Matilde Serrano va recitar amb molt de sentiment el poema de Costa i Llobera "Enyorança de captiva" i na Dolores Estradas i n'Antònia Serrano varen dir algunes de les seves gloses.

D'aquesta manera acabà una diada de germanor que ens agradaria que es convertís una altra vegada en un costum popular de la nostra vila.

MÚSICA

Festivals Chopin de Valldemossa

PROGRAMACIÓ

de RAFAEL OROZOO.

Claustre de la Cartoixa.

Col·lecció

F. Chopin - G. Sand

Claustre Cartoixa

N.º 2

Valldemossa

- Dissabte, 10 d'agost, a les 20 hores.

Inauguració de la Mostra d'obra gràfica de JOAN MIRO i exposició de joies de CHELO SASTRE i LUISA DEL VALLE.

Sala Capitular de la Cartoixa. L'acte serà públic.

- Diumenge, 5 d'agost, a les 22 hores.

Recital de Piano a càrrec de TZIMON BARTO.

Claustre de la Cartoixa.

- Diumenge, 12 d'agost, a les 22 hores.

Recital de Piano a càrrec

- Diumenge, 19 d'agost, a les 22 hores.

Recital de Violoncel-Piano a càrrec del duo LLUIS CLARET-ALAIN PLANES.

Claustre de la Cartoixa.

Programa: Obra completa per a violoncel i piano de F. CHOPIN:

Introducció i Polonesa Brillant; Gran Duo Concertant; Sonata per a Violoncel i Piano Op. 65 en sol menor.

- Diumenge, 19 d'agost, a les 22 hores.

Recital de Piano a càrrec de MARIA JOAO PIRES.

Margalida Ferrà Boutroux

El dia 19 d'abril a l'Am-baixada de Polònia a Madrid i en el transcurs d'una recepció, la senyora Margalida Ferrà Boutroux va rebre la medalla de "l'Ordre al Mèrit Cultural", que li havia concedit el Ministre de Cultura i de les Belles Arts de la República Popular de Polònia, en reconeixença de la seva aportació a la difusió de la cultura i de l'art polonès.

La condecoració li va ésser lliurada pel senyor ambaixador Marian Renke, en presència del conseller cultural senyor Henryk Kobierowki i d'altres personalitats. Volem fer arribar a la nostra amiga Margalida Ferrà l'enhorabona per tan important i merescut guardó.

Evocació Chopiniana

A la sala de ball i música del Palau del Rei Sanç, organitzat per la família Bauçà de Mirabò i l'associació "Festivals Chopin de Valldemossa" va tenir lloc el 10 de maig la secció inaugural del cicle: "EVOCACIÓ CHOPINIANA A CARRER DE JOVES PIANISTES MALLORQUINS".

En primer lloc, Alvaro Bauçà de Mirabò, després de donar la benvinguda als assistents, va explicar la història de la sala, decorada amb quadres d'Anckerman, on balla des de l'any 1944 el "Parado de Valldemossa", i va anunciar que a partir d'ara s'efectuaran sis concerts diaris de piano, si bé, els dilluns i els dijous als matins seguirà actuant el "Parado".

A continuació Rosa Capllonch i Ferrà, en nom de l'associació "Festivals Chopin de Valldemossa" va presentar els joves pianistes que varen interpretar Chopin. En primer lloc va actuar Miquel Estelrich, seguit de Xavier Mut, el més jove, amb tan sols disset anys, i per acabar Ester Vives, els quals ens deleitaren amb el seu art.

Acabada l'actuació, els assistents feren una completa visita al Palau, i varen ésser obsequiats amb un esplèndid aperitiu.

La idea d'aprofitar l'espai de la sala de ball per fer concerts, és en principi oferir als visitants l'oportunitat de sentir la música de Chopin dins l'entorn on ell va crear part de la seva obra, i al mateix temps donar als joves pianistes mallorquins l'ocasió d'enfrontar-se al públic i de treballar.

Està en projecte dur a Valldemossa professors de fora per tal que poguessin impartir cursos per als joves pianistes.

A partir d'ara l'horari serà el següent: Els dilluns i els dijous al matí, actuacions del "Parado de Valldemossa". Els altres dies, de dilluns a dissabte, els concerts seran: a les 10,30, 11,30, 12,30, 14,45, 17 i 18.

Enhorabona als organitzadors! desitjam que aquests concerts tenguin molt d'èxit.

LLENGUA

La veu dels nostres poetes i glosadors

Caseta de Valldemossa

Es una caseta amb un parralet, forrada de pedra i a una finestra canta l'aucellet.

Té una foganya a on pots torrar, greixonera per a sopes, escudelles i plats, culleres de fusta i olles d'aram.

Olives trencades i eixugamans.

Les parets ens parlen de molts anys passats... puix fou la "Beata" -veïna a Son Lliure- qui la visità.

Quan menaça la pluja temporal avinent, o quan n'ets espolsada per forta mestralada quin redòs tan plaent! com si fosses murada del mestral o el xaloc

et besen de passada
retornen a son lloc.

I els dies que nevada
les marjades vesteix,
els carrers, les muntanyes,
tot blanc el parralet,
de silenci amarada
roman tota estorada
i no trobo paraules
per a dir el que veig.

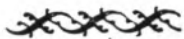
Un goig és la caseta
quan rep el sol de pla,
la porta que s'entorna
i sents la frescoreta
que a dins ella hi fa.

Pastura l'ovelleta
pels redols del "casal"
i els xotets a darrera
i, tots junts, amb l'esquella,
és un cant a la vall!

Horabaixa amb l'ombra
retorna l'aucellet
cantant a la diada
i a la casa forrada
mirant el parralet.

febrer de 1988

Antònia Sastre Ordines

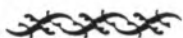
Homenatge a l'Arxiduc

Miradors va eixecar
damunt turons i penyals,
per així poder admirar
les belleses dels voltants.

L'Arxiduc se va cuidar
de conrar tanques i pletes
i també d' enamorar
a garrides pagesetes.

Valldemossa li deu molt
a tan il·lustre personatge
fins i tot estic per a dir
se mereix un homenatge.

Juan Tortella i Busquets

Vençuda la drogadicció

El teu cant es punyal que
en mi s'acora,
vençuda la cuirassa que
m'envolta,

si a anar-te'n de mi ja estàs
resolta,
romandrà la xeringa de
penyora.

Així com l'oreneta el niu
enyora
i se'n va quan la fosca està
dissolta,
sabràs que no voldré donar
la volta;
no et pot esser fidel qui no
t'adora.

M'han ofert el verí de
l'escurçó
i sens por l'he begut amb
l'envestida
d'un cavall quan li donen
l'esperó.

Més has fet dintre meu una
ferida,
amb promeses que són com un
fibló,
i m'has deixat amb l'ànima
esvaïda.

Pere Bru Serrano i Darder
Ciutat de Mallorca - 1990

De cara a l'infinit

Pels ressecs conreus de
l'estiu
caminaré una i altra vegada
trepitjant l'herba menuda.
Sé que somniós deixaré
lliure el vent
perquè espavili ma testa nua.
No pensaré res ni m'enyoraré
de res.
L'amor, tanmateix, m'inun-
darà
l'entranya i que després,
aniré lluny
molt lluny, tot sol amb mi
mateix.
Malgrat el "Siau qui sou" del
poeta
vull ésser u en la natura
ardent i solidària.
Sé, que, perdut en mi mateix
de cara sempre a l'infinit
conqueriré l'altura que el sol
llaura cada dia.

Maig 89

Ferran Móra Gayà

La magnòlia de Cartoixa

Dins la polida magnòlia
una flor ja s'és badada,
com un vel blanc de novícia,
com un somris de l'albada.

Com ciri que llagremeja
gotes de rou l'emboïcallen...
El sol la besa i eixuga
el degotís de ses llàgrimes.

Mª Encarnació Coll

Amics de la Glosa

L'Associació Amics de la
Glosa, ha concedit el títol de
Glosador d'Honor a Margali-
da Lladó Lladó, de Can Jordi.
El diploma li serà lliurat en
un breu termini.

L'esmentada associació ens
ha remès dues plaquetes de
l' eminent glosador Pere Gil.
La primera es titula "Tirant
lo Blanc, Tirant lo Negre".
Està dedicada al V centenari
de la primera edició de "Ti-
rant lo Blanc". L'altra pla-
queta es titula "Tu" i conté
cinquanta amorettes. Tot seguit
us oferim les tres primeres.

Conèixer-te fou un plaer
convertit en un turment.
Volent o sense voler
et tenc dins el pensament
vint-i-quatre hores del dia.
Moltes més t'adoraria
si TU em fossis admetent.

No cal que treballi massa
teu refé sisè sentit
que per força ha intuït
el que TU saps que me passa,
però ten la seguretat
que tan sols saps la meitat.
La resta guard baix cuirassa.

L'AMOR no coneix de regles
ni per a ell compta el temps.
Si entendre'l TU pretens
no te basten ni vint segles.
Tan senzill, tan complicat
que si TU en treus trallat
ja me diràs com t'arregles.

Crònica esportiva

Un cop més ha arribat el final de la temporada futbolística i és el moment idoni per fer un breu resum dels resultats obtinguts; en conjunt hem de dir que aquests resultats han estat molt positius i fins i tot brillants per a algun dels equips en les diverses categories en què s'ha participat.

En Segona Regional hem quedat classificats en cinquena posició dels divuit equips de la categoria; l'estadística en acabar és la següent:

Partits jugats: 34, guanyats 18, empatats: 8, perduts: 8, gols a favor: 69, gols en contra: 42, punts 44 + 10. Ha estat el màxim goleador de l'equip Juan Morey "Juanito", amb 12 gols.

Aquesta classificació ha estat molt positiva, ja que la d'enguany ha estat la primera temporada a Segona Regional després de l'ascens de l'any passat. Hem de dir també que per part del Diario de Mallorca, Cervezas San Miguel i Cadena Cope, patrocinadors dels IX Trofeos del Futbol Balear - VIII Concurso los Populares, hem estat anomenats l'equip més correcte de segona regional amb 87 punts, hem quedat quarts a l'apartat de l'equip més goleador amb 68 gols i Pedro Bibiloni ha quedat situat en la sisena posició pel que fa al porter menys golejat

amb les dades següents: 28 partits jugats, amb 36 gols en contra, i una mitjana de 1,28 gol.

L'equip de Futbol Sala Aleví ha obtingut el màxim a què es podia aspirar a començament de temporada: quedar campions de lliga i campions del Trofeu Copa President. Hem estat també el màxim equip goleador de la categoria. Sincerament, no podem demanar més, només hem de confiar que continuïn en la mateixa línia de joc la propera temporada.

L'equip de Futbol Sala Benjamí, format pels més petits, ha notat enguany que era la seva primera temporada i han patit una manca d'adaptació a la categoria i al joc, però cal que facem esment de l'enorme esforç que ha efectuat

cadascun dels jugadors en tots els partits disputats per tal de poder acabar de la millor manera possible aquesta temporada. Amb més experiència segur que aconseguiran molts d'èxits. Els donam l'enhorabona a tots.

També hem de donar les gràcies a tots aquells que d'alguna manera han ajudat a portar endavant amb èxit la temporada futbolística -jugadors, socis, pares dels jugadors, col.laboradors, institucions, amics, i poble en general-. En especial hem de regraciar els entrenadors dels diferents equips, Nadal Torres, Sebastián Calafell, Gaspar Mas, Toni Canals i Gori Morey per tot quant han fet pel Club.

Passant a un altre tema, hem de significar que per part de l'Ajuntament s'ha organitzat un any més el Torneig de Futbol "Beata 90", només per a equips de la vila comptant enguany amb l'inscripció de set equips.:

C. D. Valldemossa At, Santos Inocentes, Pitiflunkies, Caña Valls, Veteranos, Cubatas Boys 69 i Sex Punkies.

Aquest torneig comptarà enguany amb l'arbitratge de tots el partits per part d'un àrbitre del Col.legi d'Arbitres de les Balears. Començarà dia nou de juny i acabarà dia vint-i-cinc de juliol.

Carniceria
Productes d'alimentació
Productes de neteja

BOTIGA "SA PLAÇA"

Plaça Pública, 13
VALLDEMOSSA
Telf. 61 24 33

L'excursió de torn

Torrent de Pareis

Quan jo començava a introduir-me en el món de l'excursionisme el que més impacte em va causar va ésser sens cap dubte el Torrent de Pareis.

El seu llit, que he recorregut trenta-vuit vegades, mai no m'ha decebut. Amb aigua o sec, sempre li he trobat un misteriós encís i un indefugible atractiu.

En ell tot és grandios, bell impressionant. Es una enorme fesa quasi al bell mig de la Serra de Tramuntana que, en algun dels seus indrets, l'estretor del Jaç, la vertical de les altíssimes parets i les gegantines timbes caigudes amb un esclaiador terrabastall al fons del torrent fan encongir el cor davant una Naturalesa imponent i captivadora, però sempre apassionant.

Molt abans que es fessin els embassaments de Cúber i Gorg Blau, cada any solfem anar-hi una o dues vegades. Ho fèiem en el mes de juny a fi de trobar-hi aigua.

El 10 de juny de 1951 (diumenge), després d'uns dies de pluja, vam fer l'experiència d'enfrontar-nos amb el torrent en un moment en què imaginàvem que el cabal d'aigua seria important, la qual cosa, com era lògic, no ens ho faria gens fàcil i més si es té en compte que en aquella ocasió no disposàvem de cap bot neumàtic per travessar els gorgs.

La nit abans havíem romàs al Santuari de Lluc per poder iniciar l'excursió de bon matí. Així, a les 7,15, amb un dia que prometia ésser més que bo i amb una bona càrrega d'optimisme i unes motxilles que pesaven com un ase mort, vam sortir disparats cap Escorca per Son Macip.

Devallàrem a l'Entreforc des d'Escorca pel camí (1) que fa molts anys va fer construir el Foment del Turisme. Aquest camí va perdent altura fent giragonses per un terreny dur

Fotografia del Torrent de Pareis. 12.6.49
(Fot.: Benigne Palos)

pedragós, la qual cosa no vol dir que tot l'entorn no sigui meravellosament bell. El paisatge que es domina és de falla.

A les 9,15 ens plantàvem a l'Entreforc on es confirmava el que suposàvem; hi havia aigua per tot i, molta!

Després de berenar, ens posàrem els banyadors, ficant la roba dins les motxilles de les quals ja penjaven les botes que havien substituït per unes modestes espadnyes.

Ara venia la part emocionant, començava l'aventura en la qual voluntàriament ens embarcàvem. Mai no havíem vist el torrent amb tanta aigua i manco corrent. Anàvem disposats a nedar i, la veritat, és que ho vam fer de debò.

A penes havíem començat a moure'ns, arribàrem a les primeres grans timbes i també als primers entrebancs. No podíem passar amb les motxilles posades si no les volfem banyar i, vam haver de recórrer a una corda que dúiem per si sorgia la necessitat d'utilitzar-la. Mitjançant la corda i fent equilibris aconseguíem passar-les. Això ho vam haver de repetir mil i una vegades al llarg de l'excursió.

A mida que anàvem avançant, anaven també augmentant els problemes. Malgrat tot, era just reconèixer que constituïa tot un espectacle el gran i remorós cabal d'aigua en el qual ens havíem de moure.

Anàvem salvant tots els emperons que trobàvem i que no eren pocs, unes vegades amb aigua fins al coll i d'altres només amb les dificultats normals.

En arribar al Gorg de la Xemencia, hi havia tanta aigua que en lloc d'un gorg pareixia un llac. Aquí se'ns va ocórrer recordar Moisès i el gran favor que ens podria fer, però qualsevol el trobava en un dia de sol i platja com era el que feia en aquella data històrica.

El problema més important seguia essent el mateix que se'ns havia plantejat tot el temps; passar les motxilles, agreujat aquí per l'alt nivell d'aigua que augmentava considerablement la llargària normal del gorg. Per resoldre'l es va haver d'enfilem un de nosaltres per una mena de cornisa que feia la roca de l'esquerra.

Després, i mitjançant la corda, vam anar passant les motxilles una a una per reco-

llir-les tot seguit a l'altre extrem de la cornisa. La cosa no era gens fàcil, perquè l'esmentada cornisa no anava d'un cap a l'altre del gorg. A més d'això, la profunditat d'aquest no ens permetia romandre dempeus, fent-nos accentuar l'enginy i els equilibris.

Vençut aquest obstacle el que més feina ens havia donat, la resta va ésser fàcil. Quasi com sempre, amb una mica més d'aigua.

Arribàrem a la Calobra, després de travessar el nou túnel que estalvia l'engrony d'enfilarse pel pas del "Carrer Nou".

A la platja de la Calobra el primer que vam fer va ésser encomanar un arròs de peix al Restaurant de "Ca Sa Poblera".

Vam tenir la oportunitat de saludar una seguit d'amics i coneguts que, com nosaltres, havíem escollit aquesta meravellosa contrada calobrina per anar-hi a passar el dia.

La mar plana, transparent i amoixant suaument la voreira, era una temptació difícil de defugir. Nosaltres, que es veu que no ens havíem humitejat abastament pel torrent, no ens vam poder resistir davant aquella cordial provocació i ens llançàrem a l'aigua de la Cala, d'una agradable tebiesa comparada amb la fredor de la del torrent.

Nadàrem una bona estona i ens asolellàrem de debò, fins que de "Ca Sa Poblera" en cridaren per dinar.

Després d'una llarga sobretaula i d'una reconfortant beccaina, profitàrem l'avinente-

sa que ens brindava una excursió que havia vingut per mar amb "La Peña", per anar amb ells a Sóller. La travessia amb una mar tranquil·la, ens donà l'ocasió, una vegada més, de contemplar l'encisadora costa que, no per coneguda, és manco interessant.

En resum una diada pletòrica d'emocions i una excel·lent oportunitat de xalar de bon de veres recorrent el torrent més sorprenent de l'Illa.

Benigne Palos i Vadell

(1) L'any 1923, patrocinat pel Foment del Turisme i per iniciativa de l'arquitecte Jaume Alenyar, es va construir el caminó que des d'Escorca davalla a l'Entreforc. Té 2.500 mts. i va costar 3.013 ptes.

PLAÇA RAMON LLULL, 4
Telèfon 61 24 85

VALLDEMOSSA

Marquès de Vivot
Telèfon 612542
VALLDEMOSSA

Campanya de Normalització Lingüística

CONVOCAREN INICIALMENT LA CAMPANYA:
 EL GOVERN BALEAR
 EL CONSELL INSULAR DE MALLORCA
 EL CONSELL INSULAR DE MENORCA
 EL CONSELL INSULAR D'EIVISSA I FORMENTERA
 L'AJUNTAMENT DE PALMA

S'HI HAN ADHERIT(en data 15 de juny de 1990):

LA UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS
ELS AJUNTAMENTS

Ajuntament d'Alaior
 Ajuntament d'Alaró
 Ajuntament d'Algaida
 Ajuntament d'Andraitx
 Ajuntament d'Ariany
 Ajuntament d'Artà
 Ajuntament de Binissalem
 Ajuntament de Bunyola
 Ajuntament de Calvià
 Ajuntament de Campanet

Ajuntament de Campos
 Ajuntament des Castell
 Ajuntament de Ciutadella
 Ajuntament de Costitx
 Ajuntament d'Eivissa
 Ajuntament d'Esporles
 Ajuntament de Felanitx
 Ajuntament de Ferreries
 Ajuntament de Formentera
 Ajuntament de Fornalutx

Ajuntament d'Inca
 Ajuntament de Lloret de Vistalegre
 Ajuntament de Lloseta
 Ajuntament de Llubí
 Ajuntament de Llucmajor
 Ajuntament de Manacor
 Ajuntament de Mancor de la Vall
 Ajuntament de Maó
 Ajuntament de Maria de la Salut
 Ajuntament de Montuiri
 Ajuntament de Petra

Ajuntament de Sa Pobla
 Ajuntament de Pollença
 Ajuntament de Porreres
 Ajuntament de Puigpunyent
 Ajuntament de Sant Antoni Abat
 Ajuntament de Sant Joan
 Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar
 Ajuntament de Santa Maria del Camí
 Ajuntament de Santanyí
 Ajuntament de Son Servera
 Ajuntament de Sóller

ELS PARTITS POLÍTICS

Partit Popular (PP)
 Partit Socialista Obrer Espanyol (PSOE-PSOP)
 Partit Socialista de Mallorca (PSM)
 Unió Mallorquina (UM)
 Centre Democràtic i Social (CDS)
 Entesa de l'Esquerra de Menorca (EEM)
 Grup Parlamentari Mixt
 Esquerra Unida
 Unió Balear

ELS COL·LEGIS PROFESSIONALS

Col·legi Oficial d'Administradors de Finques
 Col·legi Oficial d'Advocats de Balears
 Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Balears
 Col·legi Oficial d'Enginyers de Camins, Canals i Ports
 Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Balears
 Col·legi Oficial de Farmacèutics de Balears
 Col·legi Oficial de Psicòlegs de Balears
 Il·lustre Col·legi Notarial de Balears

ELS SINDICATS

Comissió Sindical de Comissions
 Obreres de les Illes Balears (CC.OO.)

ELS CENTRES D'ENSENYAMENT:

Departament de Filologia Catalana i Lingüística General, UIB
 Institut de Batsillerat Santa Maria d'Eivissa, EIVISSA
 Institut de Batsillerat Berenguer d'Anoia, INCA
 Institut de Batsillerat Maria Antònia Salvà, LLUCMAJOR
 Institut de Batsillerat Joan Ramis i Ramis, MAÓ
 Institut de Batsillerat Antoni Maura, PALMA
 Institut de Batsillerat Guillem Sagraera, PALMA
 Institut de Batsillerat Joan Alcover, PALMA
 Institut de Batsillerat núm. 6, Camp Redó, PALMA
 Institut de Batsillerat Guillem Cifre de Colònia, POLLENÇA
 Institut de Batsillerat Can Peü Ribot, SA POBLA
 Institut de Batsillerat Quantó de Portmany.
 SANT ANTONI DE PORTMANY (EIVISSA)
 Institut de Batsillerat Guillem Colom Casanovas, SÓLLER
 Institut de Formació Professional San Juan Bosco, CIUTADELLA
 Institut de Formació Professional Isidor Macabich, EIVISSA
 Institut de Formació Professional Llucrenç M. Duran, INCA
 Institut de Formació Professional Francesc de B. Moll, PALMA
 Col·legi d'EGB Sant Salvador, ARTÀ
 Col·legi La Immaculada, PALMA
 Col·legi Pedro Poveda, PALMA
 Col·legi Guillem Mesquida, Sa Indioteria, PALMA
 Col·legi Públic Comas Camps, ALAIOR
 Col·legi Públic Sant Bartomeu, ALARÓ
 Col·legi Públic Es Vinyet, ANDRATX
 Col·legi Públic BUGER
 Col·legi Públic CAMPANET

Col·legi Públic Mare de Déu del Toro, CIUTADELLA
 Col·legi Públic Joan Beneyam, CIUTADELLA
 Col·legi Públic Es Porcs, DELÀ
 Col·legi Públic Comarcal, SANT RAFAEL (EIVISSA)
 Col·legi Públic Ntra. Sra. de Jesús, EIVISSA
 Col·legi Públic Puig d'en Vall, EIVISSA
 Col·legi Públic Es Vedrà, EIVISSA
 Col·legi Públic Sa Torre, MANACOR
 Col·legi Públic Verge de Gràcia, MAÓ
 Col·legi Públic Joan Mas i Verj, MONTUIRI
 Col·legi Públic Ciutat de Màlaga, PALMA
 Col·legi Públic Gabriel Alzamora López, PALMA
 Col·legi Públic Sant Jordi, PALMA
 Col·legi Públic Santa Maria, PALMA
 Col·legi Públic Son Ferriol, PALMA
 Col·legi Públic Costa i Llobera, POLLENÇA
 Col·legi Públic Joan Mas, POLLENÇA
 Col·legi Públic SANT JOAN
 Col·legi Públic SANT LLORENÇ DES CARDASSAR
 Col·legi Públic SANTANYÍ
 Col·legi Públic Santa Ponça-Galatzó, SANTA PONÇA
 Col·legi Públic Comarcal Es Putxet, SELVA
 Col·legi Públic Comarcal Jaume Fornaris, SON SERVERA
 Col·legi Públic Nicolau Calafat, VALLDEMOSSA
 Col·legi Públic VILAFRANCA DE BONANY
 Escola Mata de Junc
 Centre de Preescolar Antoni Maura, MANACOR

ELS COL·LECTIUS I ENTITATS

Associació Illeca per a la Renovació Educativa (A.I.R.E.)
 Centre Cultural de Felanitx
 Convergència de Joves Independents
 Escola d'Espai, PALMA
 Escolania de Lluc
 Grup Folkloric Castell de Sant Felip, MENORCA
 IFEBAL, Institució Ferial de Balears
 Institut d'Estudis Balearics
 Patronat Municipal D'Escoles d'Infants, PALMA

La llengua,
 feina
 de tots

TOTS ELS CIUTADANS DE LES BALEARS HI SÓN CONVOCATS INDIVIDUALMENT I COL·LECTIVAMENT.
ADREÇAU LES ADHESIONS AL SECRETARIAT DE LA CAMPANYA,
 Sant Miquel, 18, 2°, 07002 Palma. Tel: 71 75 03. Fax: 72 06 50

Les següents entitats valldemossines s'han adherit a la Campanya de Normalització Lingüística:

- Ajuntament de Valldemossa
- Escola Pública Nicolau Calafat
- Revista Miramar

Pere Morey

Aquesta és una novel·la d'aventures, ambientada al final del segle XII abans de Crist. Al seu apèndix, l'autor diu que l'únic personatge real del relat és Kromiussa, és a dir, Mallorca, no li farà quantre. A més, té un contingut de personatges mitològics com Herakles o la sibil·la; de rondalles com en Ben-nat (fill del rei de Cala Pi), el drac és Ru-ak. Explica com va ésser engendrada "Nur és dona" en la qual veig la Nuredduna que Costa i Llobera va immortalitzar a "La deixa del Geni Grec".

El personatge central és Baleos, un grec company d'Herakles, que quan arriba a l'illa roman encisat i hi queda per tal d'ajudar els illencs, intentant obrir-los els camins de la civilització. Ba-

Les pedres que suren

Pere Morey Premi Joaquim Ruyra 1983

Lala El Nus

leos tenia unes idees molt bones per tal d'unir els esforços de tots els illencs que per

desgràcia no es varen seguir.

Els seus amors varen ésser: Larús, Aniana, Maraimada, Sifs i per sobre totes, Kromiussa.

L'acció, que és molta, discorre per la costa i el centre de Mallorca, des de Cala Pi a les coves d'Artà, passant per l'arxipèlag de Cabrera, Cura... Descriu els paisatges, les cales i la mar amb molt encert, Pere Morey ret homenatge als racons de la nostra illa, abans verges i avui prostituïts per culpa de totes les persones que l'han venuda i degradada i de tots els qui no l'hem sabuda defensar.

Està escrita amb un sentit crític i al mateix temps irònic. És un llibre distret i bo per tornar-lo llegir.

Gaietana Mas

CAFETERIA ROMANÍ

VALLDEMOSSA. Tel. 61 20 54 - MALLORCA

Botiga d'alimentació
Carniceria
Neteja de la llar

CAN FLOR

C. Nicolau Calafat, 4
VALLDEMOSSA
Telèf. 61 22 23

Pàgina de Cinema

Ja han passat gairebé tres mesos des que PAGINA DE CINEMA anuncià la cerimònia de lliurament dels Oscars. Ja han passat, també, tres mesos des que aquesta es produí. La veritat és que pocs recordaran el que va succeir aquell vespre al Dorothy Chandler Pavilion. La veritat és que pocs es recordarà d'aquell vespre. FOU UN AVORRIMENT TOTAL.

La 62 edició dels Premis de l'Acadèmia d'Arts i Ciències Cinematogràfiques de Hollywood passarà a la història com una de les més insulses i que menys sorpreses va suministrar als milions d'espectadors, entre els qui eren presents a la sala i els que connectaven via satèl·lit per TV o per ràdio, incondicionals d'aquest esdeveniment.

Poca cosa hem de comentar a LA GRAN NIT DELS OSCARS, tan sols la gran dispersió en el repartiment d'estatuetes. La qual cosa motivà que no es repetissin fets com els d'altres anys, en què una sola pel·lícula aglapiava una gran quantitat de guardons. Enguany PASEANDO A MISS DAISY de Bruce Beresford s'eregia en guanyadora amb quatre òscars dels nou en què havia estat nominada: MILLOR PEL·LÍCULA, MILLOR ACTRIU (Jessica Tandy), MILLOR GUIÓ ADAPTAT i MILLOR MAQUILLATGE.

La resta de les pel·lícules es distribuïa la glòria de la manera següent:

TIEMPOS DE GLORIA 3 òsc. (actor secundari, fotografia i so); MI PIE IZQUIERDO 2 òsc. (millor actor i actriu secundària); NACIDO EL CUATRO DE JULIO 2 òsc. (director i muntatge); LA SIRENITA 2 òsc. (banda sonora i cançó); i amb un òscar EL CLUB DE LOS POETAS MUERTOS (guió original); ENRIQUE V (vestuari); ABYSS (efectes visuals); INDIANA JONES I LA ULTIMA CRUZADA (efectes de so) i BATMAN (direcció artística).

De tots aquests, el més destacable es que sigui l'Òscar a la interpretació de Daniel Day Lewis del personatge de Christy Brown, a MI PIE IZQUIERDO. La història d'un paralític cerebral que aconsegueix superar les barreres de la seva deficiència a través del seu peu esquerre, únic membre que li permet comunicar-se amb els altres i amb el qual arriba a pintar i escriure un llibre, el de la seva pròpia vida. Possiblement una de les millors pel·lícules, però que va tenir molt mala sort.

No es pot dir el mateix de TIEMPOS DE GLORIA, una pel·lícula detestable pel tractament ideològic de la seva història i de la qual ja feiem referència a aquestes mateixes pàgines a l'anterior número. Un total de tres òscars la situen en el segon lloc de la llista. D'altra banda, la seva carrera per les pantalles cinematogràfiques no respongué de la mateixa manera.

Una darrera qüestió entorn dels Oscars. Dues pel·lícules, NACIDO EL CUATRO DE JULIO i BATMAN. Tant la Universal, productora de la primera, com la Warner Bros, de la segona,

esperaven millors resultats dels seus productes, sobretot després de les campanyes publicitàries duites a terme per al seu llançament mundial. Si l'espectador va respondre a la taquilla amb ambdues pel·lícules, no ho feu així l'Acadèmia (vegeu el llistat dels Oscars) que els a va premiar justa però ajustadament.

D'una banda, la proposta d'Oliver Stone de mostrar-nos l'Amèrica pre i post-Vietnam era prou interessant, malgrat que quedàs a mitjan camí del que realment hagués pogut ésser. Massa blana i esteticista per al meu gust. Un Òscar al Miller Director i al Muntatge diuen tan poc com el discurs ideològic d'Stone.

De l'altra, la revisió dels còmics de Batman per part de Tim Burton va ésser premiada molt justament per la seva direcció artística, molt propra a la psicologia dels personatges i als ambients decadents de la història. Tot i això, la seva banda sonora de Danny Elfman, una de les favorites del 89, no va ésser ni nominada, malgrat els comentaris elogiosos que havia rebut per part de la crítica especialitzada, pel to operístic de la seva música.

Aquesta darrera edició del lliurament dels Oscars ha suposat el reconeixement de l'Acadèmia dels valors més tradicionals i humans: en definitiva, rés de nou. A esperar un any més per saber el que passarà al proper lliurament. De moment, a veure cine i a gaudir de la gran pantalla -sempre que això sigui possible-. Per acabar, una advertència: l'estiu sol ésser magre en estrenes, tant pel seu nombre com per la seva qualitat, però compte amb les sorpreses. Malgrat tot, això ja és una altra història. Una història de PAGINA DE CINEMA.

BON ESTIU.

Joan C. Palos

La Nostra Cuina

(Dib.: Maria Torres)

Canelons d'espínacs

INGREDIENTS:

- Una capsa de canelons
- 200 grams de carn capolada
- Un manat d'espínacs
- Una cullarada de salsa de tomàtiga.
- Formatge rallat
- Un poquet de mantega
- Salsa beixamel

PREPARACIÓ:

Tallar els espínacs ben petits, sofregir-los, donar-los un bull i colar-los.

Dins una paella sofregir la carn capolada, afegir-hi els espínacs i tres cullarades de beixamel. Amb tot això es farceixen els canelons.

Dins una rostitora posar una capa de beixamel, els canelons i per últim una capa de beixamel, la salsa de tomàtiga i el formatge rallat. Es gratina i es pot servir.

Tortada de llimona

INGREDIENTS:

- Un pot de llet Ideal
- Dos paquets de gelatina de llimona Royal
- Sis cullerades de sucre
- Un tassó d'aigua

PREPARACIÓ:

Mesclar l'aigua, la gelatina, el sucre, el suc i la ralladura de llimona. Posar-ho dins una olla al foc i deixar-ho bullir uns minuts. Es retira del foc i es deixa refredar.

Es puja la llet, que abans s'ha de tenir 24 hores dins la gelera.

Es mescla tot i es posa, dins un motlle desmuntable, al congelador 2 hores.

Finalment es pot conservar dins la gelera fins el moment de servir-lo.

Són receptes de
na Maria Torres Calafat,
de "Ca Na Simona".

Sembrar i podar

Al nostre jardí podem sembrar una sèrie de plantes oloroses que serveixen tant per aromatitzar els menjars com "per necessari" com solien dir els nostres padrins per definir tota mena de plantes amb virtuts curatives. Així, es deia per exemple: Els alls sembrats el dia de la conversió de Sant Pau, són bons per necessari. Començarem pel:

ROMANÍ: *Rosmarinus officinalis*.

Es un arbust que pot arribar a fer un metre d'alçada, verd, de flors blaves o roses, molt olorós. El podem trobar a les nostres garrigues i el podem cultivar als jardins. Si sembrau brots solen aferrar.

El romaní és present a la medicina popular: en infusions, macerat amb vi, alcohol, ron, fregit amb oli... A la literatura: "Amor a la Pàtria" de Costa i Llobera, La Flor Romanial... A la cuina les seves fulles s'empren com a condiment. (Si feis un rostit de xot provau de posar-n'hi).

J. C. R.

PASSATEMPS

Endevinalles

Mirin al cel els qui creuen
quan més de nit més en veuen

Tenc botons i no som sastre
tenc braços i no som molí

tenc tinta i no sé llegir
mirau si som un desastre.

Del món és el pulmó
dóna fresca, dóna calor

i feina al treballador.

1.- Estels
2.- Un pop
3.- l'arbre

A. S. D.

Com els nostres padrins entretienien els seus nets

Un parell de dies després de sortir el número tres de la revista Miramar, na Catalina Vila Mulet de "Ca na Cantona" em va dir que ella sabia la continuació de la glosa de "na Roseta", que havia sortit en aquesta secció, i me la va dir sencera. Vaig aprofitar l'ocasió per demanar-li: Què contaves als teus néts Llorenç i Marta Lladó Colom quan eren més petits? Què contes ara al teu nét Tomeu Calafat Lladó? Què contaràs al teu net Llorenç que acaba de néixer? Na Catalina molt amable em va dir una cançó i llavors una oració per a quan van a combregar. Tot seguit ho podeu llegir.

De Santanyí vaig partir amb una fosca resolta pel camí em varen dir Andreu na Roseta és morta No sé si ho deien a posta o per donar més tristor una deia que era morta l'altra que estava millor. Jo per saber-ho més cert me'n vaig anar a ca sa tia - Tia que fa na Roseta? - Diuen que se vol morir. Guitarres i violins per veure si l'aclarien

i ella més s'entristia perquè la mort s'hi acostava. Cridà son pare i sa mare deixau-me la mà besar què és la darrera vegada que vos faig inquietar.

Quan jo m'agenollaré en aquesta taula divina vestida de pelegrina Bon-Jesús jo vos rebré. Quan jo m'agenollaré Senyor per a rebre-vos només he de considerar qui som jo i qui sou Vós. Vós sou misericordiós que vos venc a rebre així ho manifesta l'obra un tresor tan preciós dins una caixa tan pobre. Fet enllà, mal esperit no em facis perdre el sentit que me'n vaig a Déu i a Vós Mare de Déu Déu faci que quan vos rebi estigui en gràcia de Déu.

Es nin és petit i mig adormit sa mare el se mira ditxosa. - Es meu fill val un món un tresor. Mentre ella canta amorosa:

- Perdona fill meu, perdona reiet, que ets un angelet, que m'ha enviat Déu. Li besa la cara, li aixeca el seu front, el bé d'una mare és lo més gran del món.

Es nin és més gran sa mare plorant li diu cada dia: No vagis de nit fugint des delit treballa i estudia. Contemplant es defectes que té sa mare el se mira ditxosa. - Es meu fill val un món un tresor. Mentre ella canta amorosa: - Perdona fill meu, perdona reiet, que ets un angelet, que m'ha enviat Déu. Li besa la cara, li aixeca el seu front, el bé d'una mare és lo més gran del món.

ESPORTS

**Futbol, tennis
bàsquet, etc.**

Niceto Alcalà Zamora, 22
Tl. 281929
Palma de Mallorca

ESPORT-MODA

TOT PER L'ESPORT

REPARACIONS

NAUTIQUES
S. oficial VOLVO
S. oficial SOLE

Reial Club Nàutic Palma
Tl. 711050
Palma de Mallorca

C/ Arxiduc Lluís Salvador, 23
Telèfon: 612584
VALLDEMOSSA

Erzherzog
Ludwig Salvator
aus dem
österreich. Kaiserhause

Restaurant
S'arxiduc

LA DIRECCIO US PREGA QUE RESERVEU LA VOSTRA TAULA AMB ANTICIPACIO

C/. NICOLAU CALAFAT, 10 - TEL. 61 24 29 - VALLDEMOSSA

Bar Restaurante

C'AN COSTA

Teléfono 61 22 63

07170 Valldemossa - Mallorca

REBAIXES

D'ESTIU

NACRE

Moda

C/ DE LA ROSA, 25
VALLDEMOSSA

Per viatjar a tot el món: Som la seva solució.

**BITLLETS
D'AVIO**

**PASSATGES
VAIXELL**

**RESERVES
A HOTELS**

**COTXES DE LLOGUER
AMB O SENSE XOFER**

VOLS XARTER

VIATGES PROGRAMATS

Tenim a la seva disposició tots els viatges organitzats per majoristes espanyols i estrangers. Sol·liciti el fullet.

VIATGES A LA SEVA MIDA

Podem programar-li el viatge que vostè vulgui realitzar individualment o amb grup.

CONFIRMACIÓ IMMEDIATA DE VOLS REGULARS

Estam informatitzats amb pantalla directa a totes les companyies aèries.

TRASMEDITERRANEA

Viatgi en vaixell amb importants descomptes per a vostè, i si s'endú el seu cotxe gaudeixi de **FINS A UN 30 % DE DESCOMPTE**.

LA SEVA AGÈNCIA DE VIATGES AL POLÍGON DE SON CASTELLÓ

Gremi de Fusters, 11
Tel. 29 34 00 (8 línies)
Télex: 69120
Fax: 75 81 31

Sucursals a: Eivissa, Costa del Sol, Cala d'Or, Cala Ratjada.

